Fontys Sporthogeschool

Ouderbetrokkenheid.

Een onderzoek naar de rol van ouders in het sportgedrag van kinderen met een verstandelijke beperking.

Eric van Bakel
Studentnummer 266486

Master of Sports
Specialisatie Education

Eerste beoordelaar: Dr. S. Moresi
Tweede beoordelaar: Dr. L. Borghouts
Begeleiding Mulier Instituut: Drs. C. van Lindert

1 december 2013

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Stichting Onbeperkt Sportief en Special Heroes onder begeleiding van het Mulier Instituut, gedurende de periode van mei tot en met augustus 2013.

Inhoudsopgave

Samenvatting 3
Summary 4
1. Inleiding 5
2. Methode 15
2.1. Onderzoekseenheden 15
2.2. Onderzoeksinstrumenten 15
2.3. Procedure 16
2.4. Analyse 17
2.5. Betrouwbaarheid en validiteit 19
3. Resultaten 20
3.1 Resultaten kwantitatieve meting 20
3.2 Resultaten kwalitatieve meting 24
4. Discussie 29
5. Conclusies en aanbevelingen 35
Referenties 37
Bijlagen 44

Samenvatting

Achtergrond. Kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking bewegen minder dan hun leeftijdsgenootjes zonder beperking en zijn minder vaak lid van een sportvereniging. Special Heroes is een beweeginterventie met als doel de sportdeelname van deze leerlingen uit het speciaal onderwijs te vergroten. Uit de eindevaluatie van het programma door het Mulier Instituut bleek dat de doorstroom van leerlingen naar structurele sportdeelname bij een sportvereniging minder groot is dan aanvankelijk verwacht. Als belangrijkste knelpunten noemden de scholen daarbij het vervoer van leerlingen naar de activiteiten en de geringe betrokkenheid van de ouders. Naar aanleiding hiervan wordt in deze studie onderzocht op welke manier ouderbetrokkenheid een rol speelt bij het sport en beweeggedrag van kinderen met een verstandelijke beperking en wat ouders aangeven nodig te hebben om hun kind naar een sportvereniging te leiden.

Methode. In deze cross-sectionele studie, vormgegeven vanuit een mixed methods-benadering, is onderzoek gedaan bij ouders van leerlingen met een verstandelijke beperking. Deze leerlingen volgen onderwijs op scholen voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (cluster 3). Hierbij werd gebruik gemaakt van een online vragenlijst die door 244 ouders is ingevuld en een aanvullende vragenlijst (open vragen) die ingevuld is door 58 ouders. Vervolgens werden ouders ingedeeld in twee groepen: de groep ouders waarvan de kinderen lid zijn van een sportvereniging en de groep ouders waarvan de kinderen geen lid zijn van een sportvereniging. Vervolgens zijn deze twee groepen vergeleken wat betreft verschillen in gedragsdeterminanten. Via het kwalitatieve deel van het onderzoek is gekeken naar factoren die ouders nodig hebben om uiteindelijk met hun kind de stap naar de sportvereniging te kunnen maken.

Resultaten. Met behulp van de *Mann-Whitney test* werd een significant verschil ($p < 0.05$) gevonden tussen de twee groepen ouders op de gedragsdeterminanten kennis en bewustzijn, stimulerend gedrag en rolgedrag. Voor wat betreft de factoren waarvan ouders aangeven dat het de stap naar een sportvereniging vergemakkelijkt, springt met name de aanwezigheid van deskundige begeleiders in het oog. De genoemde facilitators wijken echter niet af van de reeds in het programma Special Heroes opgenomen interventiepunten. Verder benoemden ouders reeds bekende belemmeringen zoals vervoer, afstand tot verenigingen en financiën ook in dit onderzoek.

Conclusie. Ouders van kinderen met een verstandelijke beperking die reeds lid zijn van een sportvereniging, weten beter hoe belangrijk bewegen voor hun kind is en hoe zij de weg naar een geschikte sportvereniging moeten vinden. Tevens stimuleren zij gemiddeld genomen hun kind meer om te bewegen. Opvallend is dat het vertonen van voorbeeldgedrag in dit onderzoek de kleinste bijdrage levert aan het wel of geen lid zijn van een sportvereniging door kinderen. Gedragsverandering bij ouders lijkt van belang te zijn om de sportdeelname van kinderen met een verstandelijke beperking verder te stimuleren. Ouders zullen nog nadrukkelijker betrokken moeten worden bij beweeginterventies voor kinderen. Gerichte voorlichting en stimuleren van actieve participatie lijken hierbij geschikte instrumenten.

Trefwoorden: ouderbetrokkenheid, fysieke activiteit kinderen, verstandelijke beperking, gedragsdeterminanten, Special Heroes.

Summary

Background. Children and adolescents with mental disabilities are less physically active than their peers without disabilities and are less frequently members of a sports club. Special Heroes is a physical activity intervention program aiming to increase sports participation among students in special education. The final program evaluation by the Mulier Institute showed that the flow of students to structural sports participation in a sports club is less than originally expected. Schools mention transporting students to the activities and involvement of parents as the main bottlenecks. This study examined how parental involvement plays a role in sport and physical activity of children with mental disabilities and what parents indicate as needed to lead their child to a sports club.

Method. This cross-sectional study, designed from a mixed methods approach, investigated parents of children with mental disabilities. These children follow an education in schools for children with learning difficulties (cluster 3). An online questionnaire was used and was completed by 244 parents. The additional questionnaire with open questions was completed by 58 parents. Parents were divided into two groups: the group of parents whose children are a member of a sports club and the group of parents whose children are not a member of a sports club. These two groups were then compared as regard to differences in the behavioral determinants. In the qualitative part of the study, the factors that parents need to eventually make the step into a sports club with their child, were studied.

Results. *The Mann-Whitney test* showed a significant difference ($p < 0.05$) between the two groups of parents on the behavioral determinants knowledge and awareness, stimulating behavior and role modeling. The most striking factor which parents indicate as simplifying the step to a sports club, seems to be the presence of professional guides. However, the other facilitators mentioned, do not differ from the intervention points already included in the Special Heroes program. Furthermore, parents mention familiar obstacles from earlier research such as transportation, distance to accommodations and finances.

Conclusion. Parents of children with intellectual disabilities who are already members of a sports club are more aware of how important physical activity is for their child and how to find one's way to a suitable sports club. Furthermore, on average they stimulate their child more to be physically active. The role modeling behavior in this study seems to provide the smallest contribution. A behavioral change of the parents seems to be important to stimulate sports participation of children with mental disabilities. Parents will need to be explicitly involved in interventions for children. Specific advice and encouraging active participation seem to be appropriate tools.

Keywords: parental involvement, physical activity levels of children, mental disability, behavioral determinants, Special Heroes.

1. Inleiding

Bewegen relevant

Niemand twijfelt tegenwoordig aan het belang van bewegen, zeker gezien het vele bewijs dat voldoende bewegen samen gaat met een betere gezondheid (Stanish, Temple, & Frey, 2006; Blair, 2009; Slingerland & Borghouts, 2011). Dit kan variëren van een verminderde kans op chronische ziektes (o.a. hart- en vaatziekten), minder kans op type 2 diabetes en kanker, minder kans op klachten aan het bewegingsapparaat, minder kans op overgewicht, tot minder psychosociale problemen en minder snelle afname van cognitieve vermogens bij het ouder worden (Bois, Sarrazin, Brustad, Trouilloud, & Cury, 2005; Blair, 2009; O'Connor, Jago, & Baranowski, 2009; Slingerland & Borghouts, 2008). Een actieve leefstijl (voldoende bewegen en gezonde voeding) heeft dus een positief effect op de gezondheid, het welbevinden en de cognitie bij normaal begaafde volwassenen en kinderen, maar draagt ook bij aan competentiegevoelens, meer sociale contacten en een hoger gevoel van eigenwaarde (Bois et al., 2005; O'Connor et al., 2009). Kortom, voldoende reden voor iedereen om in beweging te komen.

Desondanks blijkt uit het laatste trendrapport van TNO (Hildebrandt, Bernaards, & Stubbe, 2013) dat we in Nederland te weinig actief zijn. Opvallend is dat van de jongeren van 4-17 jaar minder dan de helft voldoet aan de beweegnorm. Deze NNGB (Nederlandse Norm Gezond Bewegen) houdt in voor jeugdigen tot 18 jaar ten minste één uur matig intensieve lichamelijke activiteit per dag waarvan twee keer per week gericht moet zijn op het ontwikkelen of onderhouden van de fysieke conditie. Maar het blijkt dat we niet alleen te weinig bewegen, ook het aantal uren dat zittend of liggend wordt doorgebracht neemt steeds verder toe. En langdurig zitten, blijkt uit onderzoek, vormt een gezondheidsrisico, ook bij mensen die regelmatig sporten (Hildebrandt et al., 2013). Door deze sedentaire leefstijl van met name jeugdigen (tv kijken, computergebruik, gaming) nemen de gezondheidsrisico's toe (Hamilton, Healy, Dunstan, Zderic, & Owen, 2008; Owen, Healy, Matthews, & Dunstan, 2010; Marshall & Ramirez, 2011). Een van die risico's is een verhoogde kans op obesitas dat in verband staat met een grotere kans op hoge bloeddruk, insuline resistentie, diabetes mellitus en arteriosclerose op latere leeftijd. Daarbij komt nog dat kinderen en adolescenten met obesitas meestal ook als volwassene obesitas hebben. Verder blijken volwassenen die als kind obesitas hadden, een grotere sterftekans te hebben, onafhankelijk van hun gewicht als volwassene (Nemet, Barkan, Epstein, Friedland, Kowen, & Eliakim, 2005). Het actief zijn in de jeugd daarentegen voorspelt waarschijnlijk voor een belangrijk deel de mate waarin men actief is als volwassene (Bois et al., 2005; O'Connor et al., 2009). Concluderend kan gesteld worden dat kinderen die te weinig bewegen hun gedrag meenemen naar volwassenheid en dat beweeg- en gezondheidsinterventies daarom al moeten starten tijdens de kinderjaren (Nemet et al., 2005).

Kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking blijken nog minder te bewegen dan de groep zonder verstandelijke beperking (Ayvazoglu, Ratcliffe, & Kozub, 2004; McGuire, Daly, & Smith, 2007; van Lindert & van den Dool, 2011; van den Dool, van Lindert, Smits, & Breedveld, 2013) en ze zijn minder vaak lid van een sportvereniging dan kinderen en jongeren zonder handicap (van Lindert & van den Dool, 2011). Sedentair gedrag komt in deze groep vaker voor en mede daardoor hebben kinderen met een verstandelijke beperking zelfs ruim tweemaal zoveel gezondheidsproblemen als kinderen zonder een verstandelijke beperking (Jobling, 2001). Voorbeelden van deze gezondheidsproblemen zijn onder andere diabetes mellitus, hoge bloeddruk, hartproblemen, artritis,

luchtweg aandoeningen, kanker en een lagere levensverwachting. Deze groep heeft een lager fitheidsniveau, ze bewegen minder en nemen minder deel aan vrije tijdsactiviteiten dan normale mensen. Daarentegen bleek dat fysieke training bij mensen met een verstandelijke beperking, naast de al eerder genoemde gezondheidsvoordelen, een positief effect heeft op kracht en balans, hetgeen weer een positief effect heeft op het dagelijks functioneren (Carmeli, Zinger-Vaknina, Morad, & Merrick, 2004). Voor kinderen met beperkingen is volgens Shields, Synnot en Barr (2012) deelname aan fysieke activiteit vooral belangrijk omdat het een positieve impact kan hebben op hun ontwikkeling, de kwaliteit van leven, hun toekomstige gezondheid en levensduur. Het onderzoek van Ghosh & Datta (2012) bij kinderen met een lichte tot matige verstandelijke beperking liet zien dat actieve deelname aan sport het niveau waarop de kinderen functioneren kan verbeteren (o.a. concentratievermogen, leren van een nieuwe taak, gedurende een langere tijd kunnen staan). Daarnaast werkt het ook positief op het zelfbeeld en de gemoedstoestand van deze doelgroep. Een toenemende fysieke fitheid en een verhoogd vaardigheidsniveau bevorderen het gevoel van zelfwerkzaamheid en sociale competentie (Hutzler & Korsensky, 2010). Hieruit valt te concluderen dat een actieve leefstijl voor kinderen met een verstandelijke beperking zo mogelijk nog belangrijker is dan voor kinderen zonder een verstandelijke beperking.

Beweeginterventies

Om jongeren te stimuleren tot een actieve leefstijl en meer bewegen, zijn er allerlei beweeginterventies ontwikkeld. De gedragsverandering die hierbij wordt nagestreefd, kan alleen succesvol zijn indien de interventies uitgevoerd worden volgens vaste methodieken. Een van de belangrijke fasen in dit proces is de determinantenanalyse, waarbij gekeken wordt welke factoren nu precies het (niet gewenste) gedrag bepalen. De uiteindelijke interventie zal er dan op gericht zijn om juist die gedragscomponenten te veranderen. Een goede theoretische onderbouwing is hierbij essentieel en is vaak gebaseerd op een gedragsverklaringsmodel waarin de determinanten in een samenhangend geheel beschreven worden (Brug, Assema, & Lechner, 2012).

Het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) heeft in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) een inventarisatie gemaakt van een groot aantal beweegprogramma's en daarbij werden de kwaliteitsaspecten van deze programma's in kaart gebracht (Leemrijse, Ooms, & Veenhof, 2011). Het beweegprogramma JUMP-in kwam hierin als een succesvol Nederlands voorbeeld voor het regulier onderwijs naar voren (Jurg, De Meij, Van der Wal, & Koelen, 2008; Leemrijse et al., 2011). Deze interventie beoogt een toename van de totale dagelijkse lichamelijke activiteiten en sportdeelname van kinderen van de basisschool te realiseren. Daarbij wordt een meer-sporen aanpak gevolgd met componenten als een leerlingvolgsysteem (BMI, sportparticipatie en motorische ontwikkeling), schoolsportclubs (in of vlakbij school), dagelijkse oefeningen in de klas ("De klas beweegt"), werkboekjes, voorlichting aan ouders en extra gymlessen voor kinderen met motorische achterstanden of andere belemmerende factoren (Club Extra of MRT). De voorlichting aan ouders is binnen JUMP-in een belangrijk instrument, omdat ouders binnen het project worden gezien als de belangrijkste verantwoordelijken voor de voeding, het sporten en het bewegen van hun kind (de Winter, 2008). Deze belangrijke rol van ouders wordt in meerdere onderzoeken voor het voetlicht gebracht (Lindsay, Sussner, Kim, & Gortmaker, 2006; Stewart-Brown, 2006; O'Connor et al., 2009; Ullrich-French & Smith, 2009; Adank, 2010; Adank & Borghouts, 2011). Dit sluit aan bij de nadruk die binnen ecologische modellen wordt gelegd op de sociale steun van familie en vrienden (Brug et al., 2012).

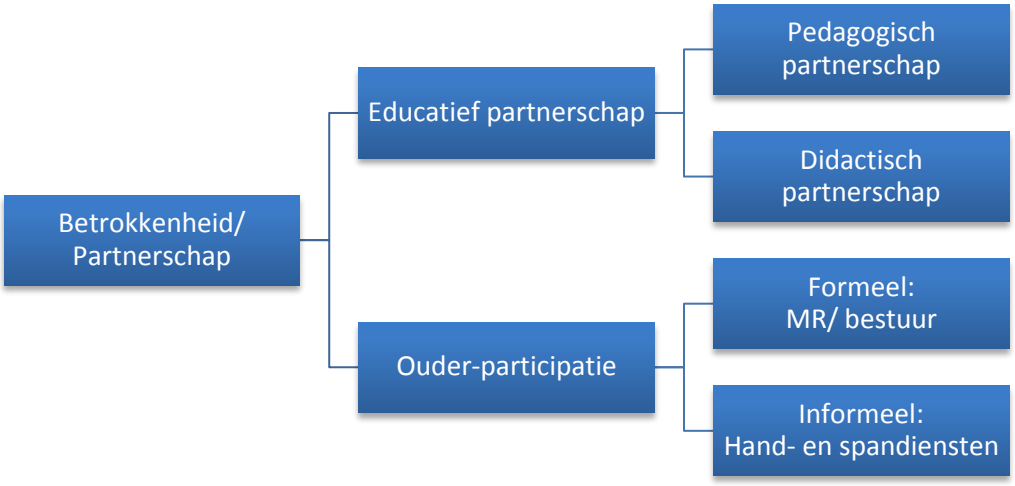
Voor kinderen met een beperking is in Nederland het sportstimuleringsprogramma Special Heroes ontwikkeld (van Lindert & van den Dool, 2011). In deze interventie is er een belangrijke rol ingeruimd voor scholen en sportverenigingen. Ook ouders en verzorgers worden betrokken bij het programma, met name door gerichte communicatie, het laten invullen van vragenlijsten en het laten bijwonen van afsluitende lessen. Het doel van deze beweeginterventie is het bevorderen van de beoefening van sportieve activiteiten door leerlingen in het speciaal onderwijs. Om het verloop van het programma te evalueren, is bij de start en aan het eind van de programmaperiode onderzoek uitgevoerd onder cluster3-scholen van het speciaal onderwijs. Dit zijn scholen die onderwijs verzorgen aan leerlingen met een verstandelijke of lichamelijke handicap, een meervoudige handicap en aan langdurige zieke leerlingen. Bij aanvang van het programma bedroeg het percentage niet-sporters onder deze doelgroep 34%. Het percentage niet-sporters onder cluster3-leerlingen bleek bij de nameting weliswaar afgenomen te zijn tot 31%, maar bij leerlingen in het regulier onderwijs is dat percentage slechts 5% (van den Dool et al., 2013), nog steeds een aanzienlijk verschil. Verder blijkt uit de resultaten van de monitor dat slechts 51% van deze leerlingen lid is van een sportvereniging. Weliswaar een stijging van 46% naar 51% in vergelijking met de nulmeting bij de start van het programma, maar nog steeds aanzienlijk minder dan de 75 procent van de kinderen die in het regulier onderwijs lid zijn van een sportvereniging (Collard & Hoekman, 2013).

Special Heroes kreeg bij het inventarisatie onderzoek van het NIVEL (Leemrijse et al., 2011) wel een hoge score op uitvoerbaarheid, maar werd nog niet als theoretisch goed onderbouwd beoordeeld. Scholen en verenigingen waren enthousiast over het programma, maar het effect op bewegen kon in dit NIVEL onderzoek nog niet worden aangetoond. Inmiddels is Special Heroes opgenomen in de databank van effectieve interventies, nadat in 2012 de Erkenningscommissie Interventies van het RIVM, het Nederlands jeugdinstituut (NJi) en het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCj) het programma als theoretisch goed onderbouwd had beoordeeld (van den Dool et al., 2013). Uit de eindmonitor (van den Dool et al., 2013) blijkt dat op organisatieniveau het programma als waardevol beoordeeld kon worden. Daarbij is de gekozen structuur waarbij scholen en verenigingen samenwerken met als verbindende factor de regionale projectleiders, van grote betekenis geweest. Op leerlingniveau valt het resultaat echter tegen. De beoogde doorstroom naar sportverenigingen bleef achter bij de verwachtingen. Volgens de scholen zijn de knelpunten daarbij het vervoer van leerlingen naar de activiteiten en de geringe betrokkenheid van de ouders. Deze resultaten zijn aanleiding om de rol van ouders bij het sport- en beweeggedrag van kinderen met een (verstandelijke) beperking nader te bekijken. Dat ouders een cruciale rol spelen bij de gedragsverandering van kinderen met een verstandelijke beperking blijkt eveneens uit kwalitatief onderzoek van Spanos et al. (2013). Ook zij constateerden dat voor een effectieve interventie bij mensen met een verstandelijke beperking de sociale omgeving belangrijk is. Dit betekent dat niet alleen de deelnemer, maar ook de omgeving moet worden meegenomen in het veranderingsproces. Dit sluit aan bij Brug et al. (2012) die stelt dat het niet alleen belangrijk is om te kijken naar welke gedragsdeterminanten veranderd dienen te worden, maar ook te kijken naar wiens gedrag beïnvloed moet worden. Om met succes de sportdeelname van kinderen met een verstandelijke beperking te kunnen beïnvloeden, moet uiteindelijk ook het gedrag van de ouders beïnvloed worden. Een nadere toelichting op het begrip ouderbetrokkenheid is nodig om het onderzoeksonderwerp helder in beeld te kunnen krijgen.

Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid is al heel lang onderwerp van onderzoek, meestal met betrekking tot de relatie tussen school en ouders. Buitenhuis, Cox, Hogeboom, Slijpen, & de Vries (2013) definiëren ouderbetrokkenheid als een niet-vrijblijvende en gelijkwaardige samenwerking tussen ouders en school waarin ouders en school vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de (school)ontwikkeling van het kind, de leerling. Ouders en school hebben daarbij een gemeenschappelijk doel, namelijk een optimale ontwikkeling van het kind (Folsom-Meek, 1984; de Wit, 2005; Smit, Driessen, Sluiter, & Brus, 2007; Smit, Wester, & van Kuijk, 2012; Menheere & Hooge, 2010; Prins et al., 2013). In de literatuur wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie. In veel gevallen spreekt men van **ouderbetrokkenheid** in de zin van de betrokkenheid van ouders (en verzorgers) bij de opvoeding en het onderwijs van het kind thuis (bijvoorbeeld voorlezen) en op school (bijvoorbeeld rapportbesprekingen voeren met de leerkracht) (van der Schaaf & van den Berg, 2009; Smit, et al., 2012; Prins et al., 2013). **Ouderparticipatie** wordt vaak gedefinieerd als de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in niet-geïnstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie (bijvoorbeeld leveren van hand- en spandiensten) en geïnstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie (bijvoorbeeld zitting hebben in de ouderraad of de medezeggenschapsraad (van der Schaaf & van den Berg, 2009; Smit, et al., 2012; Prins et al., 2013).

Tegenwoordig wordt steeds vaker gesproken van educatief partnerschap en ouderparticipatie (de Wit, 2005; Smit et al., 2007, Smit et al., 2012; Menheere & Hooge, 2010; de Bruin et al., 2012; Prins, et al., 2013). Bij **educatief partnerschap** dragen ouders en school samen verantwoordelijkheid en stemmen ze samen het onderwijs (didactisch partnerschap) en de opvoeding (pedagogisch partnerschap) op elkaar af (de Wit, 2005; Klaassen, 2008). Beide partijen houden elkaar goed op de hoogte en streven naar samenwerking. Elk levert ook een eigen bijdrage aan de leeromgeving: de ouders zijn de experts wat betreft hun kinderen, terwijl de leraren de onderwijsprofessionals zijn. Belangrijk is dat school en ouders op de hoogte zijn van elkaars visie op de manier van opvoeden. De aanpak van pesten, gepest worden, faalangst of over moeilijk te hanteren gedrag zijn voorbeelden van terreinen waar school en ouders van elkaars standpunten op de hoogte moeten zijn en waar zij samen afspraken over moeten maken. Ook kunnen ouders en leerkracht samen nadenken over de extra uitdaging die een hoogbegaafd kind binnen school geboden kan worden. Ouders kunnen bijvoorbeeld zelf oplossingen aandragen, door onder andere in de regio trajecten te zoeken en te kiezen (de Wit, 2005; Klaassen, 2008). Ouderparticipatie betreft de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school. Daarbij kunnen we onderscheid maken in formele ouderparticipatie, bijvoorbeeld in de MR of het schoolbestuur en informele ouderparticipatie, bijvoorbeeld het helpen bij activiteiten op school (van der Schaaf & van den Berg, 2009; de Bruin et al., 2012). Deze begrippen komen overeen met de eerder genoemde geïnstitutionaliseerde en niet-geïnstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie. In figuur 1 zijn deze begrippen schematisch weergegeven.

Figuur 1: De betrokkenheid van ouders

Veel onderzoek gericht op ouderbetrokkenheid laat zien dat educatief partnerschap, waarbij ouders en school samen optrekken, een sterk positief effect kan hebben op de prestaties van kinderen op school (de Wit, 2005; Smit et al., 2007, Smit et al., 2012; Menheere & Hooge, 2010; Prins, et al., 2013). Wanneer ouders en leraren samen optrekken en onderling goed communiceren, kan dat een positieve invloed hebben op schoolvorderingen (hogere cijfers), sociaal functioneren (beter zelfbeeld, beter gedrag in de klas, betere aandacht en motivatie) en cognitieve ontwikkeling van het kind (Patrikakou, 2008; Menheere & Hooge, 2010; Cox, Schofield, & Kolt, 2010). Uit de meta-analyse van Desforges & Abouchaar (2003), waarin diverse onderzoeken naar ouderbetrokkenheid tegen het licht zijn gehouden, blijkt dat het vooral de ouderbetrokkenheid **thuis** is die ertoe doet. Het gaat dan om de overdracht van waarden en verwachtingen, door het kind te stimuleren en interesse te tonen in zijn ontwikkeling en zijn leren. Maar ook door activiteiten te ondernemen die een directe bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kind, zoals voorlezen, tafelgesprekken en uitstapjes. Gonzalez-DeHass, Willems, & Doan Holbein (2005) concludeerden dat ouderbetrokkenheid en bepaalde motivationele constructen onderling gerelateerd waren (schoolbetrokkenheid, intrinsieke/ extrinsieke motivatie, waargenomen competentie en controle, zelfregulatie). Studenten waarvan de ouders betrokken zijn, nemen vaker persoonlijke verantwoordelijkheid voor hun leerproces, raken meer geïnteresseerd in leren en ze ervaren meer competentie gevoelens.

Ouderbetrokkenheid speelt ook een belangrijke rol bij de fysieke activiteit van het eigen kind, thuis (samen spelen) en op de sportvereniging (komen kijken bij een training of wedstrijd) (Kahn, et al., 2002; van der Schaaf & van den Berg, 2009; Brustad, 2010; Adank & Borghouts, 2011; Smit et al. 2012). Ouderparticipatie kan hier worden gedefinieerd als de actieve deelname van ouders aan activiteiten op de sportvereniging. De hand- en spandiensten van ouders op de vereniging, zoals meegaan als begeleider tijdens wedstrijden of opruimwerkzaamheden op de club vallen dan onder de niet-geïnstitutionaliseerde (informele) vormen van ouderparticipatie. Van geïnstitutionaliseerde (formele) vormen van ouderparticipatie is bijvoorbeeld sprake bij lidmaatschap van commissies of bestuur (Smit et al., 2012).

Rolgedrag

Het sportgedrag van ouders en vrienden blijkt grote invloed te hebben op het sportgedrag van kinderen (Stegeman & Faber, 1998; Sallis et al., 2000; Bois et al., 2005), niet in de laatste plaats

omdat kinderen beïnvloed worden door familie en ze ook veel tijd doorbrengen met familie. Als ouders het goede voorbeeld geven en zelf actief zijn (role-modeling), heeft dat een stimulerend effect op kinderen. Als een van beide of beide ouders ook sportactief zijn, blijken kinderen daadwerkelijk vaker te sporten (Sallis, Prochaska, & Taylor, 2000; Woolger & Power, 2000; Breedveld, 2006; Schols, van Weert, & de Haan, 2010; Edwardson & Gorely, 2010; Knight, Neely, & Holt, 2011). Kinderen van twee actieve ouders blijken namelijk 5,8 keer zo vaak actief te zijn dan kinderen van twee inactieve ouders. En zelfs in families waarvan er één ouder actief was en één inactief, waren kinderen nog steeds 3,5 keer meer actief als kinderen uit gezinnen met twee inactieve ouders (Brustad, 2010). Ook Fuemmeler, Anderson, & Mâsse (2011) vonden in hun onderzoek met accelerometers[1] een positieve relatie tussen de mate waarin ouders fysiek actief waren en de fysieke activiteit van hun kinderen. Uit het onderzoek met stappentellers van Holm, Wyatt, Murphy, Hill, & Odgen (2012) bleek dat het stimuleren van ouders om meer fysiek actief te worden (in het bijzonder in de weekenden), een direct effect had op de fysiek activiteit van de kinderen. Hamilton et al (2012) ontdekten dat fysiek actieve vaders een positieve invloed hebben op de deelname aan sport van hun zonen en dat inactieve moeders een negatieve invloed hebben op de sportparticipatie van hun dochters. Het samen actief zijn van ouder en kind blijkt eveneens een succesfactor te zijn voor het vergroten van de fysieke activiteit van kinderen (Welk, 1999; Edwardson & Gorely, 2010).

De geneigdheid om aan sport te doen wordt blijkbaar bepaald in de kinderjaren. Actief zijn in de jeugd vergroot de kans dat kinderen blijven sporten als ze volwassen zijn (Bois et al., 2005; Ferreira, van der Horst, Wendel-Vos, Kremers, van Lenthe, & Brug, 2006; Stewart-Brown, 2006; O'Connor et al., 2009; Crawford et al., 2010; Brustad, 2010). Ouders moeten daarom gestimuleerd worden om hun kinderen te stimuleren (Trost, Sallis, Pate, Freedson, Taylor, & Dowda, 2003; Mazure, 2009). Bijgevolg is het belangrijk dat interventies de ouders en verzorgers leren hoe belangrijk regelmatige fysieke activiteit als kind en als adolescent is. Als ouders vervolgens hun enthousiasme wat betreft sport ook uitdragen naar hun kinderen dan wordt dat sneller geïmiteerd door een kind dan bij iemand die zich niet zo positief uitlaat over sport. De opvattingen en meningen die ouders over sport delen met hun kinderen zijn dientengevolge heel invloedrijk (Anderson, Funk, Elliott, & Hull Smith, 2003; Fredricks & Eccles, 2005). Opgroeien in een familie waar sporten heel gewoon is, doet de waarschijnlijkheid toenemen dat iemand met een sport begint. Het daadwerkelijk gaan deelnemen aan een sport wordt sterk beïnvloed door de sociale omgeving van een persoon (Kraaykamp, Oldenkamp, & Breedveld, 2012). De familiecultuur bepaalt in principe of een individu ook blijft sporten (Martin & Choi, 2009; Wheeler, 2011). Het 'recept' van ouders om hun sportcultuur door te geven, is door hun kinderen in aanraking te brengen met verschillende sporten.

Instumentele ondersteuning en kennis

Al eerder bleek dat ouders een belangrijke rol spelen bij het sport en beweeggedrag van hun kinderen, niet in de laatste plaats omdat zij sport voor hun kinderen mogelijk maken middels instrumentele ondersteuning en aanmoedigingen (motivatie verhogend) (Cox et al., 2010; Adank & Borghouts, 2011; Knight et al., 2011). De instrumentele ondersteuning bestaat onder andere uit het vervoeren, het financieren, het vaak gaan kijken, het kopen van sportoutfit, het daadwerkelijk aanmelden bij een sportvereniging en de kinderen leren hoe actieve spellen en sporten gespeeld moeten worden (Trost & Loprinzi, 2011). De tweede factor betreft het aanmoedigen en

[1] [1] Een accelerometer registreert versnellingen en kan gebruikt worden om menselijk bewegen te meten. Dit meetapparaat kan bevestigt worden aan heup, onderrug of enkel.

complimentjes geven voor, tijdens en na de activiteit. Daarbij is het belangrijk eerlijk te zijn tegenover hun kinderen, maar wel steeds het positieve te benadrukken. Echte beloningen door ouders kunnen echter juist een negatief effect hebben op de sportparticipatie van kinderen doordat de intrinsieke motivatie ondermijnd wordt (Woolger & Power, 1993). Instrumentele ondersteuning maakt sportparticipatie mogelijk, het aanmoedigen versterkt het. Omdat ouders in staat moeten zijn om hun kinderen die instrumentele en motivationele ondersteuning te bieden bij het gaan bewegen (Trost & Loprinzi, 2011), dienen zij op de hoogte te zijn van de mogelijkheden die er bestaan voor hun kinderen. Ook moeten zij over voldoende **kennis** beschikken over het belang van een gezonde leefstijl van kinderen. Overigens ontdekten Lau, Engelen, & Bundy (2013) in hun onderzoek met accelerometers dat ouders de mate waarin hun kinderen fysiek actief zijn consequent overschatten. Dat betekent dat onderzoekers daar rekening mee moeten houden (ouders rapporteren meer dan het kind in werkelijkheid beweegt). Ouders dachten dat hun kinderen redelijk fysiek actief waren, terwijl dat in werkelijkheid blijkbaar niet zo was, de kinderen bleken grotendeels inactief. Dit heeft implicaties voor de betrouwbaarheid van de informatie die ouders geven over het fysieke activiteiten niveau van hun kinderen en de mate waarin zij vervolgens hun kinderen zullen aansporen tot meer fysieke activiteit. Voor interventies betekent dit dat ouders daar op moeten worden gewezen.

Ouderlijke ondersteuning

Het geven van ouderlijke ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van complimentjes geven en begrip tonen, heeft een positief effect op de intrinsieke motivatie van de kinderen (Anderson et al., 2003). Kinderen krijgen het gevoel competent te zijn en krijgen daardoor ook plezier in het sporten (Woolger & Power, 2000; Ullrich-French & Smith, 2009; Knight et al., 2011; Spink, Wilson, & Ulvick, 2012). Dit gegeven wordt ondersteund door de resultaten van een onderzoek van Vander Ploeg, Maximova, Kuhle, Simen-Kapeu, & Veugelers (2012) waarbij kinderen zelf hun niveau van fysieke activiteit moesten inschatten. Ook hier bleek een verband te bestaan tussen ouderlijke ondersteuning en de effectiviteit van de beweeginterventie: als ouders hun kinderen aanmoedigen in fysieke activiteit, dan gaat de fysieke activiteit omhoog en het gewicht omlaag. Hiermee ligt het voor de hand om bij het ontwikkelen van beweeginterventies de sociale omgeving nadrukkelijk te betrekken in deze interventies: family-based beweeginterventies (Fuemmeler, Anderson, & Mâsse, 2011; Morrissey, Wenthe, Letuchy, Levy, & Janz, 2012). Overigens kunnen niet-sportieve ouders ook sportieve kinderen opvoeden, waarbij de sportcultuur wordt doorgegeven middels een bredere sociale context waarin het kind verkeert (Mazure, 2009; Wheeler, 2011).

Naast betrokkenheid van ouders en directe omgeving, blijkt dat ook de school een grote bijdrage kan leveren aan gedragsbeïnvloeding van kinderen, omdat kinderen immers een groot deel van de dag op school doorbrengen. Bij een onderzoek van Bonvin et al., (2013) bij kleuters zonder beperkingen (kinderopvang in Zwitserland), bleken gemotiveerde opvoeders (ouders en leerkrachten) én de aanwezigheid van voldoende gelegenheid voor kinderen om te spelen/bewegen positieve stimulansen te hebben op respectievelijk BMI en fysieke activiteit. Basisscholen hebben een belangrijke rol in het actief houden of maken van kinderen. Echter zonder betrokkenheid van de ouders, is het moeilijk om ook buiten school een gedragsverandering naar een actieve leefstijl voor elkaar te krijgen (Adank & Borghouts, 2011). Daarom lijkt het belangrijk om scholen, sportverenigingen en ouders in een beweeginterventie voor kinderen te laten samenwerken.

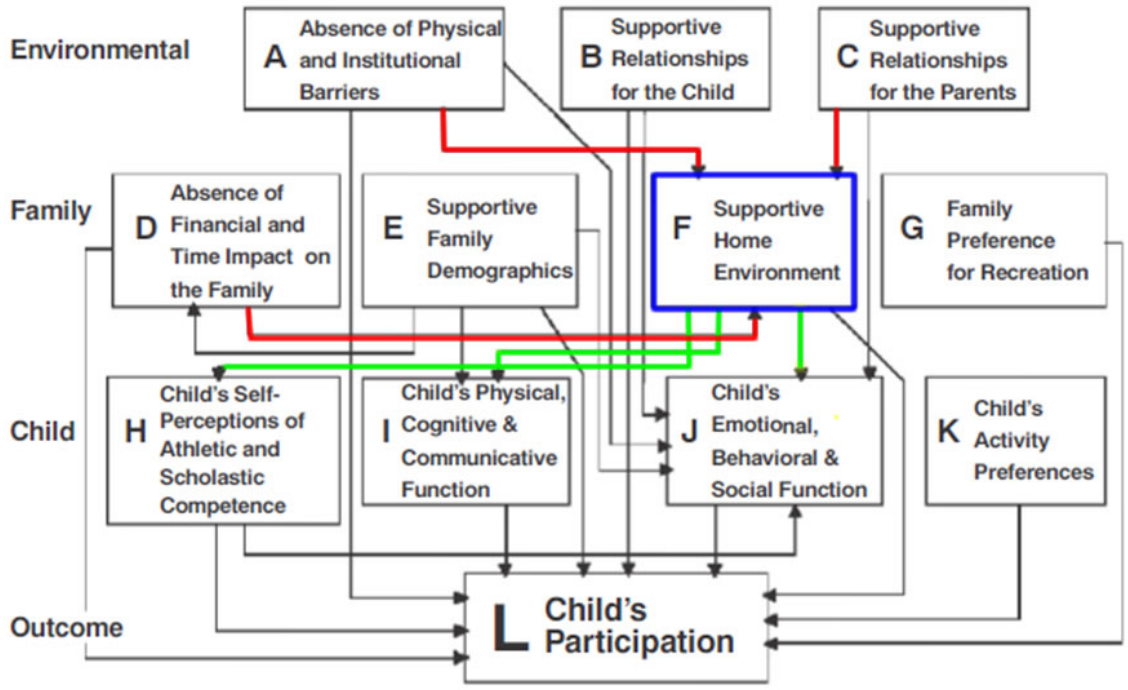
Dat beweeginterventies ouders in het proces moeten betrekken, geldt zeker ook voor interventies die zich richten op kinderen met een beperking (Spanos et al, 2013). Zij propageren een totaal-aanpak, zodat de interne en externe omgeving dezelfde doelen nastreven. An & Hodge (2013) concludeerden in hun onderzoek dat ouders van kinderen met een beperking weliswaar het belang van samenwerking tussen school en thuis onderschreven, maar dat desondanks het contact met de gymdocenten op een laag pitje stond. Ouders treden op als pleitbezorgers van hun kind op allerlei terreinen, maar nog te weinig op gebied van de fysieke activiteit.

Om de sportdeelname van kinderen met een (verstandelijke) beperking te laten toenemen, is het belangrijk vast te stellen welke factoren hierbij van invloed zijn (positief én negatief). In de literatuur worden als belemmerende factoren die ouders tegenkomen onder meer een gebrek aan deskundigheid bij de begeleiding, ongeschikte accommodaties, onvoldoende aanbod, gebrek aan vervoer, negatieve houding ten aanzien van beperkingen door derden en (andere) voorkeuren van het kind genoemd (van Lindert, de Jong, & van den Dool, 2008; Moran & Block, 2010; Shields et al., 2012). Het gebrek aan kennis over de doelgroep bij de trainer/coach is volgens Moran & Block (2010) op te lossen als verenigingen aankloppen bij de scholen voor speciaal onderwijs en met vakdocenten overleggen over de specifieke aanpassingen en de meest geschikte aanpak voor deze specifieke doelgroep. Ook kunnen ouders veel informatie geven en meehelpen om de juiste richting te vinden (Moran & Block, 2010; An & Hodge, 2013). Factoren die de sportdeelname kunnen vergemakkelijken zijn onder andere ondersteuning van familie, het verlangen van het kind om actief te zijn, toegankelijkheid van accommodaties, nabijheid van accommodaties, deskundige begeleiders en voldoende informatie (Shields et al., 2012). Toekomstig onderzoek zou vooral meer moeten zoeken naar ‘facilitators’ voor fysieke activiteit, gegeven de voordelen van fysieke activiteit voor kinderen met beperkingen in termen van een goede gezondheid en sociaal welbevinden (Shields et al., 2012).

In de eindmonitor van het Special Heroes programma (van den Dool et al., 2013), noemen de scholen als belangrijkste knelpunten voor de tegenvallende doorstroom van leerlingen met een verstandelijke beperking naar de sportvereniging het vervoer van leerlingen naar de activiteiten en de geringe betrokkenheid van de ouders. Op verzoek van Gehandicaptensport Nederland en Special Heroes wordt in dit onderzoek gekeken naar de stimulerende factoren die de betrokkenheid van ouders positief beïnvloeden ten gunste van de sportdeelname van kinderen met een verstandelijke beperking. Naast een inventarisatie van deze ‘facilitators’ zal specifiek gekeken worden of de factoren die in de literatuur (van der Schaaf & van den Berg, 2009; Smit et al., 2012) het vaakst genoemd worden als invloedrijk en belangrijk (het rolgedrag van ouders, het stimulerende gedrag van ouders en de mate waarin ouders het gevoel hebben over voldoende kennis te beschikken) ook daadwerkelijk van invloed zijn op de sportdeelname van de kinderen in deze onderzoeksgroep.

De participatie van kinderen aan sport en beweegactiviteiten is een complex fenomeen, wat beter begrepen kan worden door het gebruik van een model waarin potentieel bepalende factoren in onderlinge samenhang worden weergegeven. Voor dit onderzoek kan het conceptueel participatiemodel van King, Law, Kind, Rosenbaum, Kertoy & Young (2003) helpen om de werking van interventies die de fysieke activiteit van kinderen met een verstandelijke beperking willen beïnvloeden beter te begrijpen. Dit sociaal-ecologische model is weergegeven in figuur 2 en beschrijft een groot aantal factoren die een kind kunnen belemmeren of juist kunnen ondersteunen bij sportparticipatie. Het model bevat 11 voorspellende factoren met directe en indirecte effecten die onder te verdelen zijn in omgevingsfactoren, gezinsfactoren en kindfactoren. Het model geeft

geen simpele opsomming van factoren die een stimulerende of belemmerende werking zouden hebben op sportparticipatie van kinderen met een beperking, maar probeert de onderlinge samenhang van deze factoren in kaart te brengen. Omdat binnen dit onderzoek de focus ligt op ouderbetrokkenheid staat de invloed van de gezinsfactoren hier centraal.

Figuur 2: Conceptueel model van factoren die de participatie van kinderen met een beperking beïnvloeden (King et al., 2003).

King et al. (2003) noemen vijf factoren die een direct effect hebben op sportparticipatie:

- Het niet hebben van financiële problemen of problemen met tijdsplanning (D)
- Een ondersteunende thuissituatie (F)
- De zelf-ervaren atletische vermogens bij het kind, dus hoe denkt het kind over zijn eigen mogelijkheden op gebied van sport? (H)
- De cognitieve, motorische en communicatieve mogelijkheden van het kind (I)
- Het emotionele, sociale en gedragsmatige functioneren van het kind (J)

Aangezien dit onderzoek zich vooral richt op de gezinsfactoren, gaat de aandacht hier vooral uit naar de eerste twee factoren (D en F). Daarnaast spelen de voorkeuren wat betreft sportieve activiteiten binnen het gezin ook een belangrijke rol (G). Een gezin waar sportdeelname heel gewoon is, zal immers een positief effect hebben op de sportdeelname van een kind met een verstandelijke beperking. Dit komt overeen met bevindingen uit andere onderzoeken (Breedveld 2006; Edwardson & Gorely, 2010; Hamilton & White, 2012; Kraaykamp et al., 2012).

King et al. (2003) benadrukken dat een interventie minder effectief kan zijn, wanneer geprobeerd wordt bepaalde factoren te veranderen, terwijl andere factoren daar een verstorend effect op kunnen hebben. Uit het model in figuur 2 blijkt bijvoorbeeld dat het hebben van financiële problemen of belemmerende eigenschappen van het kind (bijvoorbeeld gedrag) een verstorend effect kunnen hebben op de factor 'ondersteunende thuissituatie'. Uit het model blijkt dat de

ondersteunende thuissituatie rechtstreeks beïnvloed wordt door een ondersteunende fysieke en institutionele omgeving (dus bijvoorbeeld geen hoge kosten, goede toegankelijkheid van accommodaties en een positieve maatschappelijke houding wat betreft inclusie[2]: blok A). Ook ondersteunende relaties voor ouders blijken directe invloed te hebben op de ondersteunende thuissituatie. Hier wordt gedoeld op formele en informele relaties van ouders met bijvoorbeeld vrienden, buren en andere ouders (blok C). Financiën en tijdsproblematiek (D) blijken naast het directe effect op sportparticipatie ook nog invloed te hebben op de ondersteunende thuissituatie. Met dit model kan inzicht verkregen worden in de invloed die de verschillende factoren op elkaar hebben. En daarmee kunnen mogelijke aanpassingen en aanscherpingen van een interventie geformuleerd worden.

Vanuit bovenstaande onderbouwing, is voor deze studie de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: welke factoren kunnen de betrokkenheid van ouders bij het stimuleren van sportdeelname buiten schooltijd van hun kind met een verstandelijke beperking succesvol beïnvloeden?

De volgende deelvragen dienen ter verduidelijking van de hoofdvraag:

1. Hoe ziet de ouderbetrokkenheid ten aanzien van sportdeelname van het kind er op dit moment uit?
2. Zijn ouders, waarvan het kind lid is van een sportvereniging, beter op de hoogte van de mogelijkheden die er zijn om hun kind te laten sporten en zijn ze beter op de hoogte van het belang van sporten voor hun kind (kennis), hebben ze meer een voorbeeldfunctie (sociale invloed, rolmodel) en stimuleren ze hun kind meer om te bewegen (intentie)?
3. Wat hebben ouders nodig om hun betrokkenheid of hun participatie te vergroten waardoor de sportdeelname van het kind ook vergroot wordt?

Organisaties die zich richten op beweeginterventies voor kinderen en in dit geval kinderen met een verstandelijke beperking, willen graag inzicht in de moverende redenen van ouders om hun kind wel of niet te laten sporten. Wat hebben ouders nodig en wat kunnen deze organisaties toevoegen aan hun huidige interventies, zodat de sportdeelname toeneemt? Als achterhaald kan worden wat de succesfactoren zijn om ouders de stap naar de sportvereniging daadwerkelijk te laten maken, dan is het voor projecten als Special Heroes misschien mogelijk om hierop in te spelen om zodoende de effectiviteit van hun interventie te vergroten. Om de resultaten van dit onderzoek te kunnen plaatsen in het perspectief van een interventie, zullen deze gekoppeld worden aan het model van King et al. (2003).

Het volgende hoofdstuk beschrijft de onderzoeksmethode en in hoofdstuk drie worden de resultaten gepresenteerd. Hoofdstuk vier koppelt deze resultaten aan bovenstaande literatuur, waarna in hoofdstuk vijf de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd worden. Daarbij zal het model van King et al. (2003) gebruikt worden om de resultaten te koppelen aan de interventie van Special Heroes.

[2] Bij een inclusieve samenleving telt iedereen volwaardig mee, ook mensen met een handicap. Het gaat om gastvrijheid van organisaties, de omgeving is letterlijk en figuurlijk toegankelijk, ook voor mensen met een beperking. Inclusie is terug te vinden in onderwijs, vrijetijdsbesteding, arbeidsproces en wonen.

2. Methode

Om de betrokkenheid van ouders bij de sportdeelname van kinderen en jongvolwassenen met een verstandelijke beperking in kaart te brengen, werd een online vragenlijst uitgezet (bijlage I). Hierbij werd zowel gevraagd naar kwantificeerbare data (via meerkeuze vragen) als naar kwalitatieve data (via een open vraag). In het kwalitatieve vervolgonderzoek werd per email een drietal open vragen voorgelegd aan de respondenten die zich bereid hadden getoond om aan een vervolg mee te willen werken (bijlage II). Deze cross sectionele studie is vooral beschrijvend van aard, waarbij de twee onderzoeksinstrumenten zowel kwantitatieve data als kwalitatieve data opleverden.

2.1. Onderzoekseenheden

Het onderzoek is uitgevoerd onder ouders en verzorgers van leerlingen (*n* = 939) met een verstandelijke beperking. Deze leerlingen volgen onderwijs op scholen voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (cluster 3). De deelnemende scholen (*n* = 5) zijn hoofdzakelijk gevestigd in Zuid-Nederland: de Liduinaschool in Breda, de Willem Alexanderschool in Veldhoven, het Stedelijk VSO in Rosmalen, de Bernadetteschool in Oss en de Ark in Gouda. In totaal heeft 26% van de benaderde ouders en verzorgers de vragenlijst volledig ingevuld (*n* = 244). Alleen voltooide vragenlijsten zijn meegenomen in de analyse. De leeftijd van de betrokken jongens (*n* = 150) en meisjes (*n* = 94) varieerde van vijf tot 20 jaar oud. Omdat het overgrote deel van deze kinderen thuis woont bij ouders of pleegouders (*n* = 222) zal in het vervolg gesproken worden over ‘ouders’ in plaats van ‘ouders en verzorgers’. De respondenten werden uiteindelijk ingedeeld in twee groepen, te weten de groep ouders waarvan het kind niet op een sportclub zit (de ‘Niet-sporters’, *n* = 98) en de ouders waarvan het kind wel lid is van een sportvereniging (de ‘Wel-sporters’, *n* = 146).

Aan het einde van de vragenlijst konden ouders aangeven of ze bereid waren mee te werken aan een vervolgonderzoek. De bereidheid daartoe was groot getuige de 34% van de respondenten die hier positief op reageerde (*n* = 84). Van de groep niet-sporters (*n* = 98) hadden 30 ouders aangegeven dat ze mee wilden werken aan een vervolg. Daarvan kwamen 16 reacties retour, een respons van 53%. Van de groep wel-sporters (*n* = 146) waren 54 respondenten bereid tot een vervolgonderzoek. De respons op de open vragen in deze groep lag op 78% (*n* = 42). Van elke groep moest één respondent verwijderd worden, omdat de in de mail gestelde vragen niet waren beantwoord.

2.2. Onderzoeksinstrumenten

Het gehanteerde meetinstrument is gebaseerd op de vragenlijsten die gebruikt zijn voor het onderzoek ‘(On)beperkt sportief’ (van Lindert et al., 2008), de nul en de een-meting van Special Heroes (van Lindert & van den Dool, 2011; van den Dool et al., 2013) en de vragenlijst die is gebruikt bij de evaluatie van de interventie JUMP-In (Jurg et al., 2005). Van belang waren met name de vragen die bij de twee genoemde interventies gericht waren op de ouders. Andere vragenlijsten bleken niet bruikbaar omdat ze óf zich niet richtten tot ouders, óf niet gingen over kinderen met een verstandelijke beperking.

Met de ontwikkelde vragenlijst werden demografische variabelen in kaart gebracht (o.a. geslacht, leeftijd, woonsituatie) alsmede de sportdeelname (o.a. wel of geen lid van een sportvereniging, intensiteit van sportdeelname). Door middel van vragen op een vijf punten Likertschaal werd de ouderbetrokkenheid gemeten. Een schaal die varieerde van 1 (‘helemaal oneens / zeker niet’) tot 5

('helemaal eens / zeker wel'). Voorts werd de ouderparticipatie geïnventariseerd bij ouders van sportende kinderen en werd gevraagd welke mogelijkheden de sportverenigingen bieden tot participatie. Tot slot werd gevraagd wat ouders wenselijk vinden dat verenigingen zouden moeten doen om ouderbetrokkenheid te bevorderen. Omdat ouders van kinderen die al lid zijn van een sportvereniging extra vragen kregen over ouderparticipatie bij de vereniging en over de dingen die verenigingen op dit moment al doen om ouderbetrokkenheid te bevorderen, werden ouders volgens een stroomschema door de vragen geleid. Hierdoor kregen de respondenten alleen de vragen te beantwoorden die van toepassing waren (bijlage III). Na een screening door de onderzoeker of de vragen overeenkwamen met het operationalisatie schema (bijlage IV) en een pre-test door twee proefpersonen of de vragen eenduidig waren gesteld, werd de vragenlijst definitief gemaakt.

Een eerste analyse van de resultaten van de online-vragenlijsten gaf aanleiding om een meer kwalitatief vervolgonderzoek te doen ter verduidelijking van de onderzoeksvraag. Gezien het moment van onderzoek (vakantieperiode) werd niet gekozen voor interviews, maar voor het stellen van open vragen per email om op deze manier in kortere tijd meer respondenten te kunnen benaderen. Deelnemers die hadden aangegeven mee te willen werken aan een vervolgonderzoek kregen drie open vragen voorgelegd die aangepast waren aan de groep waartoe de deelnemers behoorden: ouders waarvan het kind wel lid was van een sportvereniging (wel-sporters) en ouders waarvan het kind geen lid was van een sportvereniging (niet-sporters) (bijlage II). Deze vragen gingen verder in op zaken waarvan ouders vinden dat de stap naar een sportvereniging vergemakkelijkt wordt, of wat ouders juist nodig hebben om die stap te kunnen maken.

2.3. Procedure

Vooraf is telefonisch toestemming gevraagd aan de directies om het onderzoek onder de ouders van de scholen uit te mogen voeren. Ouders waren vrij om hun medewerking te verlenen, waarbij anonimiteit gegarandeerd werd. Vijf van de zeven scholen waren bereid om mee te werken. In verband met de wet op de privacy gaven de directeuren van de scholen de emailadressen van de ouders niet door aan de onderzoeker, maar droegen zij zelf zorg voor de verspreiding van de email naar de ouders (bijlage V).

De email die door de directies werd doorgestuurd, bevatte uitleg over het onderzoek en een directe link naar de vragenlijst op www.surveymonkey.com, waar de ouders de vragenlijst geheel digitaal konden invullen. De gemiddelde tijdsduur voor het invullen van de enquête bedroeg tien minuten. Het emailadres van de onderzoeker was vermeld om ouders de gelegenheid te geven om een toelichting op het onderzoek te vragen. Benadrukt werd dat het geen herhaling was van de vragenlijst die ouders eventueel eerder ontvangen konden hebben van Special Heroes. In een poging om de respons te verhogen onder ouders van buitenlandse kinderen is de uitnodigingsmail ook in de Engelse taal aangeboden. De vragenlijst zelf werd om praktische redenen voor alle ouders in het Nederlands gesteld. Na één week werd een herinneringsmail gestuurd, wederom in het Engels en in het Nederlands. Tot slot konden ouders aangeven of zij een verslag van het onderzoek wilden ontvangen (n = 124).

De respondenten die in het onderzoek hadden aangegeven bereid te zijn mee te werken aan een vervolgonderzoek, kregen vier weken na sluiting van de online vragenlijst per email drie open vragen toegestuurd. Ook nu werd na twee weken een herinneringsmail gestuurd om de respons zo hoog mogelijk te krijgen.

2.4. Analyse

Om de validiteit en betrouwbaarheid van de onderzoeksbevindingen te verhogen, is er binnen deze studie gekozen voor een mixed-methods benadering (Greene, 1994). De data en bevindingen afkomstig uit vragenlijsten (vooral kwantitatief onderzoek), worden aangevuld met de data en bevindingen afkomstig uit de open vragen (kwalitatief onderzoek). De verzameling van de data heeft na elkaar plaatsgevonden, waardoor er sprake is van een sequentiële mixed-methods benadering (Tuyckom, Vos, & Scheerder, 2011).

Analyse kwantitatieve data - online vragenlijst.

Na afronding van het invullen van de vragenlijsten door de ouders werden de resultaten vanuit het enquêteprogramma als een Excelbestand gedownload en bewerkt. Incomplete lijsten werden verwijderd en scores werden gecodeerd. Daarna werden de data ingelezen en verwerkt in SPSS 19.

Aan de hand van de vragen over sportdeelname werden de respondenten in twee groepen ingedeeld: wel lid van een sportvereniging (gedurende minstens drie maanden) en geen lid van een sportvereniging. Inclusiecriterium hierbij was of er wekelijks gebruik gemaakt wordt van het aanbod van een georganiseerde sport/beweegaanbieder. Naast de traditionele sportverenigingen werden ook de georganiseerde activiteiten bij Club Extra, therapie-settingen, fitnesscentra, schoolsportverenigingen, sportclubs voor gehandicapten en dergelijke meegerekend.

Volgens Smit et al. (2012) en van der Schaaf & van den Berg (2009) zijn stimulerend gedrag, het fungeren als rolmodel, kennis van het belang en de mogelijkheden om te sporten én communicatie met de vereniging belangrijke aspecten van ouderbetrokkenheid. In dít onderzoek is nagegaan in hoeverre ouders van kinderen die lid zijn van een sportvereniging hogere scores halen op deze determinanten dan ouders van kinderen die geen lid zijn van een vereniging.

- **Stimulerend gedrag** werd gemeten aan de hand van vijf vragen op een vijf-puntschaal. Aan respondenten werd onder andere gevraagd in hoeverre ze van plan waren om hun kind aan te moedigen en te stimuleren om te gaan sporten (1 = helemaal oneens; 5 = helemaal eens) (Cronbach's $\alpha = 0{,}606$).
- **Role modelling** werd gemeten aan de hand van vijf vragen in de trant van "op het moment dat mijn kind sport, ga ik zelf ook sporten . . . " (1 = nooit; 5 = heel vaak) (Cronbach's $\alpha = 0{,}617$).
- **Kennis en bewustzijn** over de mogelijkheden en het belang van sporten werd bepaald uit de antwoorden op zeven vragen. De respondenten kregen onder meer de stelling voorgelegd "Ik vind het belangrijk dat mijn kind voldoende beweegt (bv fietsen, buitenspelen, wandelen)" (1 = Helemaal oneens; 5 = helemaal eens) (Cronbach's $\alpha = 0{,}738$).

Doordat de interne consistentie bij deze vragen voldoende groot was, konden somscores berekend worden door gemiddelden te berekenen. De vragen naar de tevredenheid over de communicatie met de verenigingen leverde een te lage Cronbach's alpha op ($\alpha = 0{,}413$) waardoor optelling niet gerechtvaardigd was. De vragen over de communicatie met de vereniging zullen daardoor niet gesommeerd worden en de resultaten zullen beschrijvend worden weergegeven.

Omdat de waardes op grond van een subjectieve bepaling door Stem and Leaf plots en de normality plots en een objectieve bepaling aan de hand van de Kolmogorov-Smirnov test niet normaal verdeeld

bleken te zijn, werd voor deze uitkomstvariabelen gebruikt gemaakt van de non-parametrische *Mann-Whitney* test. Hiermee werd bepaald of er een significant ($p < 0.05$) verschil bestond tussen de groepen 'wel of geen lid van de sportvereniging' op factoren als 'kennis hebben over', 'stimulerend gedrag', en 'rol modelling'. Met andere woorden: zijn er significante verschillen tussen ouders van kinderen die wel lid zijn van een vereniging en ouders van kinderen die geen lid zijn van een vereniging wat betreft ouderbetrokkenheid? Om te bepalen welke factoren het wel of niet lid zijn van een vereniging kunnen verklaren, werd een logistische regressieanalyse door middel van de entermethode uitgevoerd. Deze analyse werd bloksgewijs uitgevoerd, waarbij het eerste blok bestond uit de demografische factoren en het tweede blok betrekking had op de mate van ouderbetrokkenheid. Hierbij werd gezocht naar antwoorden op vragen als: *hebben ouders van kinderen die lid zijn van een sportvereniging meer kennis over sporten voor deze doelgroep*?, *stimuleert deze groep de kinderen meer*? En *hebben ouders een actievere rol in de voorbeeldfunctie ten opzichte van hun kind*? Daaraan gekoppeld zijn ook handmatig de effect-sizes berekend (ES = M1-M2/s) om te bepalen of er een effect was op het wel of geen lid zijn van een vereniging van de verschillende determinanten.

Om in te schatten in hoeverre de verschillende factoren (kennis, stimuleren, rolgedrag) onderlinge samenhang vertoonden, werden **correlaties** berekend. Omdat de variabelen niet-normaal verdeeld waren, werd hiervoor de Spearman correlatie coëfficiënt gebruikt. De vragen 22 en 30 bestonden beiden uit dezelfde sub vragen, maar wel onder verschillende condities (vraag 22 werd beantwoord door ouders van de Wel-sporters en ging over de bestaande situatie bij de sportvereniging; vraag 30 werd beantwoord door alle respondenten en vroeg naar wat ouders vonden dat sportverenigingen zouden moeten bieden om de sportdeelname onder de kinderen te verhogen). De antwoorden op vraag 22 werden eerst gedichotomeerd, waarbij 'JA' de waarde 1 kreeg toegekend en de waardes 'Nee' en 'Weet niet' de waarde 2. De hercodering van de antwoorden op vraag 30 naar een ordinale variabele verliep van 'heel onbelangrijk' = 1 tot 'heel belangrijk' = 5. Om te kijken of er een verband is tussen wat verenigingen al aanbieden en wat ouders vinden dat verenigingen zouden moeten doen, werden ook hier correlaties berekend. Omdat deze waardes niet normaal verdeeld bleken te zijn op grond van de Kolmogorov-Smirnov test (ze weken significant af van een normale verdeling), werd ook hier de Spearman correlatie coëfficiënt gebruikt.

De vragen over ouderparticipatie werden alleen voorgelegd aan de ouders van kinderen die lid zijn van een sportvereniging. De resultaten hiervan zullen op een beschrijvende manier worden gepresenteerd. Ook de andere onderdelen van de vragenlijst, die onder meer betrekking hadden op zaken die verenigingen in de ogen van ouders zouden moeten doen om de betrokkenheid van ouders bij de vereniging te vergroten, worden op een beschrijvende manier gepresenteerd.

Analyse kwalitatieve data – open vragen.

De hier gevolgde onderzoeksstrategie is gebaseerd op de '*grounded theory*'-benadering (Van Tuyckom et al., 2011), waarbij vooraf geen theoretisch onderzoekskader wordt bepaald. De verwerking van de data gebeurt niet volgens een van te voren opgesteld codeerschema, maar het datamateriaal wordt op een inductieve manier verwerkt via een 'open codering' (Van Tuyckom et al., 2011). De open vraag in de online vragenlijst (onderdeel van vraag 30, zie bijlage I) werd op deze manier geanalyseerd. De antwoorden werden in Excel per groep ingevoerd. Vervolgens werden de antwoorden geanalyseerd door de opvallende termen met een kleur te coderen. Tot slot werden de

antwoorden gegroepeerd naar gelijksoortige concepten (acceptatie, begeleiding, organisatie, ouderbetrokkenheid, praktisch) en geturfd op hoe vaak ze voorkwamen per groep. Ook de per email ontvangen antwoorden op de open vragen werden ingevoerd in Excel, gecodeerd door middel van kleuren en daarna per vraag gegroepeerd naar gelijksoortige concepten. Ook hier vond een uitsplitsing plaats per groep (wel of geen lid van de sportvereniging). Omdat deze data dienen als aanvulling op de kwantitatieve data, worden deze resultaten meer beschrijvend gepresenteerd.

2.5. Betrouwbaarheid en validiteit

In elk onderzoek wordt gestreefd naar valide en betrouwbare onderzoeksresultaten. Bij validiteit gaat het om de vraag of er daadwerkelijk gemeten wordt wat de bedoeling is. Betrouwbaarheid heeft te maken met de stabiliteit van het onderzoeksresultaat (Gratton & Jones, 2007). Zoals eerder aangegeven werd binnen deze studie gekozen voor een mixed-methods benadering (Greene, 1994) om de validiteit en betrouwbaarheid van de onderzoeksbevindingen te verhogen. Ook het operationaliseren van de concepten die belangrijk waren voor de vraagstelling droeg bij aan een grotere validiteit van de vragenlijst (bijlage IV).

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen is een gestandaardiseerde procedure gevolgd (voorkomen van Research Error), werd een grote steekproef gebruikt (n = 939) en konden respondenten de vragenlijsten anoniem invullen (ter voorkoming van subject bias) (Gratton & Jones, 2007). Door het online aanbieden van de vragenlijst was het voor de respondenten mogelijk om het onderzoek thuis uit te voeren, waardoor de kans op beïnvloeding door anderen minimaal werd (Gratton & Jones, 2007). Om de interne consistentie van de items met betrekking tot Stimulerend gedrag, Rolgedrag en Kennis en bewustzijn te bepalen, werd de Cronbach's α bepaald als betrouwbaarheidsmaat.

3. Resultaten

Zoals eerder aangegeven is binnen deze studie gekozen voor een combinatie van zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve onderzoeksmethode (mixed-methods benadering). De kwantitatieve data worden besproken in paragraaf 3.1. De resultaten van de meer kwalitatieve benadering komen aan bod in paragraaf 3.2.

3.1 Resultaten kwantitatieve meting

Demografisch

Van alle deelnemende ouderparen (*n* = 244) bleek dat 94% van die ouders in Nederland geboren is. Slechts 29 ouders komen uit een ander land (6%), waarvan slechts zes ouderparen geheel allochtoon was. In totaal bleek 40% van de kinderen (*n* = 98) op het moment van onderzoek geen lid te zijn van een sportvereniging en 60% van de kinderen (*n* = 146) was wel lid. Kinderen zijn lid van allerlei soorten verenigingen en 24 kinderen zijn zelfs lid van twee verenigingen. Van de groep kinderen die wel lid zijn van een vereniging, gaf 41% van de ouders (*n* = 60) aan dat ze zelf ook lid waren van een sportvereniging.

In tabel 1 is de sportdeelname van kinderen die nu lid zijn van een sportvereniging weergegeven. Daarin is te zien dat 74 kinderen lid zijn van een reguliere vereniging, met of zonder speciale aandacht voor mensen met een beperking en dat 84 kinderen lid zijn van een vereniging waar de kinderen in een speciale groep kunnen sporten. Tot slot zijn er ook een aantal kinderen (*n* = 12) lid van een schoolsportclub/activiteit. De meeste kinderen bezoeken de vereniging minstens elke week (*n* = 134, 92%) en het overgrote deel is al langer dan één jaar lid (*n* = 129, 88%). De sporten die het vaakst genoemd worden zijn zwemmen, voetbal, dansen, paardrijden, fitness/aerobics en hockey.

Tabel 1: Overzicht sportbeoefening kinderen die momenteel lid zijn van een vereniging

	Aantal	Percentage
Wel lid	146	60%
Langer dan 1 jaar lid	129	88%
Elke week naar sportvereniging	134	92%
Wat voor soort vereniging?		
Reguliere vereniging	74	
Speciale vereniging	84	
Schoolsportclub	12	
Welke sport beoefent uw kind?		
zwemmen	45	
Voetbal	36	
Dansen	24	
Paardrijden	17	
Hockey	17	
Fitness, aerobics	16	

Van de kinderen die momenteel geen lid zijn van een vereniging is 51% in het verleden (*n* = 50) wel lid geweest van een vereniging. De sporten die zij toen beoefenden komen grotendeels overeen met de meest beoefende sporten bij de kinderen die nu wel lid zijn van een sportvereniging: voetbal, zwemmen, judo, paardrijden, dansen en gymnastiek/turnen. Van deze groep van niet-sporters gaf

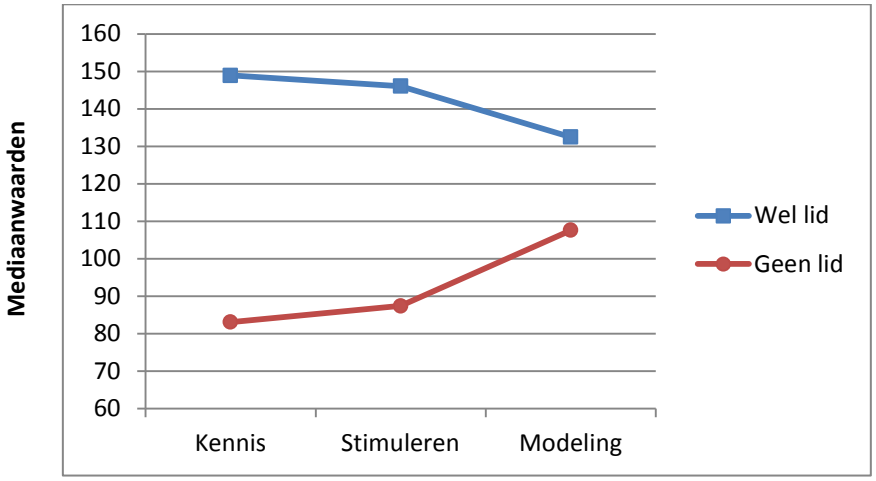
40% aan dat ze in plaats van sporten momenteel andere activiteiten doen (*n* = 39). Zoals te zien is in tabel 2 worden hierbij het meest genoemd muziek (*n* = 12), zelf thuis bewegen (*n* = 10), knutselen (*n* = 7) en scouting (*n* = 5).

Tabel 2: Overzicht activiteiten van kinderen die momenteel geen lid zijn van een vereniging

Geen lid	98	40%
Is uw kind in het verleden lid geweest van een sportvereniging?	50	51%
Judo of andere vecht- en verdedigingssporten	15	
voetbal	14	
paardrijden	10	
zwemmen	9	
gymnastiek/turnen	7	
Dansen	7	
Heeft uw kind andere activiteiten in plaats van sporten?	39	40%
Muziek	12	
Zelf thuis bewegen	10	
Knutselen	7	
Scouting	5	
Overige	5	

Ouderbetrokkenheid en gerelateerde gedragsdeterminanten

Omdat de variabelen Stimulerend gedrag, Role Modeling en Kennis niet normaal verdeeld bleken te zijn, is met de *Mann-Whitney* test gekeken of de groep ouders waarvan de kinderen **wel lid** zijn van een sportvereniging significant anders scoren op deze gedragsdeterminanten dan de groep ouders waarvan de kinderen **geen lid** zijn van een sportvereniging. De mate waarin ouders van kinderen die lid zijn van een sportvereniging het **stimuleren** van hun kinderen om te sporten en bewegen belangrijk vinden (*Mdn* = 146.05) is significant hoger dan bij ouders waarvan het kind geen lid is van een sportvereniging (*Mdn* = 87.41), *(U* = 3715.0, *z* = -6.389, p < 0.05, *r* = -0.41). Ook de mate waarin **kennis** belangrijk gevonden wordt, verschilt significant bij ouders van de groep 'wel lid' (*Mdn* = 148.93) ten opzichte van de groep 'geen lid' (*Mdn* = 83.13) *(U* = 3295.5, *z* = -7.164, *p < 0.05, r* = -0.46).

Figuur 3. De mate waarin ouders determinanten belangrijk vinden om kinderen met een verstandelijke beperking te laten sporten.

Voor de determinant **rolgedrag** werd een minder groot, maar nog steeds significant verschil gevonden tussen de groep die wel lid is (*Mdn* = 132.49) en de groep die geen lid is (*Mdn* = 107.61) *(U* = 5695.0, *z* = -2.701, *p < 0.05, r* = -0.17). Kortom, ouders waarvan het kind lid is van een sportvereniging scoren significant hoger op het stimuleren van beweeggedrag, op kennis en informatie omtrent bewegen én het op het vertonen van voorbeeld gedrag (figuur 3).

Om te kijken welke gedragsdeterminant de meeste invloed had in de ogen van de ouders, werd een bloksgewijze logistische regressie volgens de Enter methode uitgevoerd. In tabel 6 (bijlage VI) is te zien dat in het eerste model alleen leeftijd een significante voorspeller is of een kind wel of geen lid is van een vereniging. Zodra in het tweede model de sociale factoren Stimulerend gedrag, Rolgedrag en Kennis worden toegevoegd in de analyse blijken de odds ratio's voor Stimulerend gedrag en voor Kennis significant zijn. Daaruit valt af te leiden dat stimuleren van gedrag en het kennis hebben van het belang en de informatie over verenigingen een significante bijdrage leveren aan het resultaat dat kinderen gaan sporten. Het voorbeeldgedrag van ouders daarentegen blijkt hier niet significant aan bij te dragen. Dit komt overeen met het gegeven dat de effect-size voor Rolgedrag (r = -0.17) slechts een gering effect weergeeft. Door de invloed van de gedragsdeterminanten erbij te betrekken, blijkt de leeftijd geen significante voorspeller meer te zijn. Uiteindelijk wordt 40% van de variantie (R^2 = 0.396) in het wel of geen lid zijn van de kinderen verklaard uit dit model.

Om in te schatten in hoeverre deze niet-normaal verdeelde variabelen onderling samenhangen, werd de Spearman correlatie coëfficiënt (ρ) berekend. Tabel 7 (bijlage VII) geeft een overzicht van deze correlaties. Er blijken inderdaad significante correlaties te zijn, maar met waarden beduidend lager dan 0.60 is deze samenhang als verwaarloosbaar te kwalificeren. Hieruit blijkt dat elke determinant zijn eigen invloed heeft.

Ouderparticipatie

De inbreng van ouders bij de sportvereniging is alleen getoetst bij de groep van Wel-sporters (*n* = 146). Van deze ouders geeft bijna 60% aan geen actieve bijdrage te leveren binnen de vereniging (*n* = 87). Dit ondanks het feit dat 67% de indruk heeft dat de verenigingen het belangrijk vinden om ouders bij het sporten te betrekken. Vrijwel alle ouders geven aan dat ze hun kind zelf naar de vereniging vervoeren, 109 ouders doen dat vaak of zelfs heel vaak. Meehelpen of meesporten tijdens de training van het kind komt nauwelijks voor (108 respectievelijk 123 ouders geven aan dat dit nooit of slechts af en toe voorkomt). Ook het adviseren van de vereniging over de benadering van het kind of welke dingen het kind leuk vindt met betrekking tot de beoefende sport komt erg weinig voor (52 respectievelijk 76 ouders geven aan dat dit nooit of slechts heel af en toe voorkomt). Bij de andere manieren om een bijdrage te leveren aan de vereniging vallen wederom het vervoer op (bijvoorbeeld naar toernooien en wedstrijden) (*n* = 15) en het op een of andere manier begeleiden van activiteiten (bij toernooien of wedstrijden, bijvoorbeeld als scheidsrechter, EHBO-er of als coach) (*n* = 12). Het verrichten van hand en spandiensten wordt tien keer genoemd, evenals het meehelpen in de organisatie van allerlei zaken en activiteiten binnen de vereniging (*n* = 22).

Ook de inventarisatie van de dingen die de verenigingen op dit moment al doen voor ouders (vraag 22) werd alleen uitgevoerd onder ouders van de groep Wel-sportende kinderen. Deze vraag werd gescoord met Ja, Nee of Weet niet. De items die het vaakst genoemd worden, zijn in tabel 3 weergegeven, terwijl in tabel 4 zaken staan die de verenigingen in de ogen van de ouders bijna niet hanteren.

Tabel 3: Wat de verenigingen vaak al doen (aantal keren genoemd door ouders)

	n
Vast aanspreekpunt binnen de vereniging	124
Kennismakingslessen	120
Regelmatig persoonlijk contact met de trainer	117
Zorgen voor een goed kader (goede begeleiding)	110
Informatie verstrekken	106
Gesprek met trainer bij intake	105
Vragen stellen over de aanpak van het kind	85
Mogelijkheid om mee te helpen	71

Tabel 4: Wat door verenigingen nog niet zo vaak gedaan wordt (aantal keren genoemd door ouders)

	n
Mee laten denken van ouders over activiteiten	56
Meesporten	43
Introductie via school	40
Mee laten denken van ouders over inhoud	40
Op hetzelfde moment sporten	30
Mee laten denken van ouders over beleid	28
Begeleiding vanuit school	4

Wat betreft de communicatie vanuit de verenigingen naar de ouders toe geeft 71% van de ouders aan redelijk tevreden tot tevreden te zijn. Special Heroes blijkt onder de ouders in dit onderzoek slechts ten dele bekend: 52% heeft al gehoord over Special Heroes, maar 30% nog nooit.

Aan alle ouders is in het onderzoek gevraagd naar hun mening over wat een vereniging zou moeten doen om de sportdeelname onder kinderen met een beperking te verhogen (vraag 30). Ouders werd gevraagd op een vijfpuntsschaal aan te geven hoe belangrijk zij de verschillende items beoordeelden (1 = heel onbelangrijk, 5 = heel belangrijk). In tabel 5 zijn de resultaten in volgorde van belangrijkheid weergegeven. Een aantal van deze items wordt blijkbaar door verenigingen al gedaan. De intake gesprekken, de kennismakingslessen, het persoonlijke contact met de trainer, het vaste aanspreekpunt en de schriftelijke informatie, worden door ouders van kinderen die wel lid zijn van een sportvereniging vaak genoemd bij de dingen die al door verenigingen worden gedaan. Begeleiding bij sportkeuze, vragen over de aanpak van de kinderen en een introductie via school worden als belangrijk beoordeeld door ouders, maar gebeuren blijkbaar in de verenigingen nog niet zo heel vaak. Het meesporten of op hetzelfde moment kunnen sporten worden door ouders niet als een belangrijke factor ervaren om kinderen aan het sporten te krijgen. Ook het meedenken over inhoud van de sport en over het beleid binnen de vereniging worden als minder belangrijk beschouwd.

Tabel 5: Wat zouden verenigingen moeten doen om de sportdeelname te verhogen?

Vraag	Gemid	SD
intake gesprek	4,2792	0,70946
kennismakingslessen	4,2292	0,68577
goede begeleiding	4,1833	0,65944
begeleiding bij keuze sport	4,1542	0,75239
vragen aan de ouder over de aanpak	4,1375	0,72164
persoonlijk contact met trainer	4,0500	0,73011
vast aanspreekpunt binnen vereniging	4,0458	0,71005
informatie (schriftelijk)	3,9708	0,80997
actieve benadering vanuit de club	3,6708	0,64359
introductie via school	3,5583	0,81097
ondersteuning financieel en vervoer	3,3958	0,83189
ouders meedenken over activiteiten	3,3917	0,77940
vragen wat ouders leuk vinden om te doen voor de club	3,3125	0,70135
mogelijkheid om mee te helpen	3,3083	0,71207
ouders meedenken over inhoud van de sport	3,2667	0,79993
ouders meedenken over beleid	3,2125	0,77665
begeleiding vanuit school	3,1875	0,82979
mogelijkheid om mee te sporten met het kind	2,8708	0,83590
iedere ouder verplicht om iets te doen binnen de vereniging	2,8667	0,87200
mogelijkheid om op hetzelfde moment zelf te sporten	2,8375	0,89317

Om te bepalen of er een onderling verband bestaat tussen de antwoorden die ouders gaven op vraag 22 en de antwoorden op vraag 30 werd ook hier een Spearman correlatie bepaald. Alle scores op vraag 22 zijn vergeleken met de score van de overeenkomende subvraag op vraag 30 (bijvoorbeeld vraag 22a werd vergeleken met vraag 30a). Er zijn hierbij veel significante correlaties gevonden, maar nergens was sprake van een sterke correlatie. De sterkste correlatie ($\rho = 0,41$) werd gevonden tussen vraag 22k en 30k ('ondersteuning geven financieel, vervoer') hetgeen niet als sterk verband is aan te merken. De significante correlaties varieerden van -0.166 tot -0.410.

3.2 Resultaten kwalitatieve meting

Wat kan een vereniging nog meer doen?
Het laatste onderdeel van vraag 30 (bijlage I) was een open vraag: "*Wat zou een vereniging volgens u nog meer moeten doen om het sporten van uw kind mogelijk en aangenaam te maken?*". In totaal is deze open vraag 73 keer beantwoord. Tabel 8 (bijlage VIII) geeft een overzicht van de categorieën en het aantal keren dat een antwoord in elke categorieën is onder te brengen. In totaal werd 25 keer een antwoord gegeven dat tot de categorie Begeleiding behoorde, 19 antwoorden behoorden tot de categorie Acceptatie, 17 antwoorden tot de categorie Praktisch, zeven antwoorden tot de categorie Ouderbetrokkenheid en vijf antwoorden tot de categorie Organisatie. De verdeling over de groepen Wel-lid en Geen-lid was redelijk gelijkmatig te noemen, behalve bij de categorie Praktisch. Daar noemen ouders uit de groep Geen-lid 13 keer een praktische reden (bijvoorbeeld goedkopere contributie) en slechts vier keer wordt deze categorie genoemd door ouders uit de groep Wel-lid. Bij

Acceptatie is dat andersom: 13 respectievelijk zes. Bij de overige categorieën zijn de reacties ongeveer gelijk verdeeld.

Aanvullende open vragen

Naar aanleiding van de analyse en codering van de reacties op de per email gestelde open vragen, konden een aantal categorieën onderscheiden worden. Dit resulteerde bij de groep van wel-sporters in de categorieën 'het belang van bewegen', 'sociale aspecten van sport', 'informatie en inzicht in mogelijkheden' en 'praktische aspecten'. De antwoorden van de groep niet-sportende kinderen waren te categoriseren als 'andere activiteiten', 'belemmeringen' en 'tips'. Ouders blijken vooral het gezondheidsaspect en het omgaan met anderen te noemen als redenen waarom hun kinderen lid zijn van een sportvereniging. Wat belangrijk gevonden wordt, is dat het binnen het gezin gewoon is om te sporten, dat er bekenden zijn bij de vereniging en dat er goede begeleiding is bij de vereniging. Ouders komen vaak terug op de belemmeringen die ze ervaren, zoals het vervoer en het feit dat er geen geschikte vereniging in de nabijheid is. Ze grijpen vaak mis op de juiste informatie en vinden contact met de juiste personen (deskundige mensen, het liefst ook bekend via school, die het gevoel geven dat de kinderen erbij mogen horen) erg belangrijk. Een aantal kinderen heeft al andere activiteiten of beweegt in de ogen van ouders thuis al voldoende. Kinderen in het speciaal onderwijs hebben vaak lange dagen waardoor het niet meer op te brengen is om nog naar een vereniging te gaan. Ook dat het gedrag een belemmering kan zijn om binnen een vereniging te functioneren, wordt genoemd. Het merendeel van de ouders geeft aan dat meer deskundige begeleiding, meer contact met de begeleiding, het meer geaccepteerd voelen binnen een vereniging en steun bij praktische oplossingen gewenst zouden zijn.

Wel-sporters

Ouders uit deze groep benadrukken vaak dat ze hun kinderen laten sporten omdat zij bewegen belangrijk vinden voor hun kind. Dit wordt dan verder gespecificeerd in redenen van gezondheid, het hebben van plezier, het tegengaan van overgewicht, behoefte aan vrije tijdsbesteding of om regelmaat in het dagelijks leven te hebben. In totaal worden dit soort motieven 28 keer genoemd. Tabel 9 (bijlage IX) geeft een overzicht van de antwoorden op vraag 1.

Veelal lijkt het initiatief om te sporten in deze groep van de ouders uit te gaan, zij sturen, bepalen én faciliteren. Meestal wordt er gesport omdat het hele gezin aan sport doet. Dat is voor sommige kinderen met een beperking een stimulans om dat dan ook te willen.

> *"We hebben verschillende sporten geprobeerd. Net als zijn broertjes wilde D. ook sporten bij een vereniging. Vanwege zijn beperking lukte dat niet. We hebben hockey en judo geprobeerd; voor kinderen met een beperking. Hij verveelt zich thuis*." *(ouder)*

Sociale aspecten van sport als redenen dat het kind lid is, wordt in totaal 24 keer genoemd, waarvan leren omgaan met anderen door ouders het vaakst genoemd wordt (*n* = 15). De categorie Informatie en inzicht in mogelijkheden (via een taxichauffeur, Special Heroes, school of andere ouders) wordt in totaal 12 maal genoemd. Bij de categorie Praktische aspecten werden in totaal 27 keer allerlei verenigingskenmerken genoemd, waaronder 'vertrouwen in en aanwezigheid van goede begeleiding' (7x) en 'aanwezigheid van een G-team' (8x). De praktische dingen die belemmeren worden bij deze groep ouders wel genoemd maar slechts zes keer (onder andere 'tijden komen niet uit' of 'te weinig deelnemers waardoor het team werd opgeheven').

De volgende citaten geven een beeld van de antwoorden die ouders in dit verband hebben gegeven:

- *wij zijn zelf een gezin waar we graag met sport bezig zijn, daarom vinden we het heel gewoon om onze zoon ook te laten sporten*
- *inschrijven bij een sportvereniging is lastig, je moet in gewone openingstijden komen, als het dus druk is en voor begeleiding alleen op specifieke tijden of dagen, dus ik kies ervoor om zelf de begeleiding te doen*
- *Om regelmaat in het sporten van onze zoon te krijgen is het lid zijn van een vereniging en dus verplichting een goede zaak. Zo is er iedere week sporten; judo in dit geval. Iedere week bewegen vinden wij belangrijk evenals het contact met andere kinderen/pubers/adolescenten.*
- *Onze dochter wilde, net als haar zussen en vader, graag hockeyen. Daarvoor heb ik de club benaderd en zelf een g/team opgezet.*
- *omdat ik het belangrijk vind dat mijn kind een sport beoefent. Juist voor kinderen met een beperking zijn de sociale kontakten nog belangrijker omdat de school vaak niet in de buurt is.*
- *De Atletiekvereniging was omdat daar een VB-groep was een makkelijke stap, bovendien liep ik zelf ook en wilde onze zoon dat ook. Verder kwam er via school een uitnodiging voor wedstrijdtraining via Special Heroes en aangezien onze zoon heel graag zwemt was ook dat een makkelijke stap.*
- *Mijn kind is lid van een vereniging omdat ik naast het sporten op zich, het sociale gebeuren voor hem belangrijk vind*

Ouders geven aan dat het makkelijker is om de stap te maken (tabel 10 – bijlage IX), als het binnen het gezin al de gewoonte is dat er gesport wordt. De structuur is aanwezig en het kind ziet zijn broertjes en/of zusjes ook sporten. Verder vinden ouders het belangrijk dat de juiste informatie beschikbaar was via school of via Special Heroes. Het vertrouwen dat ouders hadden in de begeleiding die binnen de vereniging geboden werd (‘de vereniging voelde als een warm bad’), wordt vaak genoemd als belangrijk om de stap naar die vereniging te maken. De eventuele bekendheid met de vereniging (omdat men er zelf lid is) bleek een makkelijke manier om te starten en een aantal keren nam de ouder zelf het initiatief om met een G-team te beginnen. De aanwezigheid van een G-team in de club (*n* = 4) en de praktische nabijheid van de vereniging (*n* = 7) werkten drempelverlagend. Wanneer men mensen kent (bijvoorbeeld omdat de trainers banden hebben met school) of wanneer de vereniging blijk gaf open te staan voor het verhaal van ouders, werd het makkelijker om de stap te maken:

> *“Het feit dat de vereniging open stond voor ons verhaal en er was iemand die door haar werk ook meer feeling had met de handicap van onze dochter. Er is steeds goed overleg geweest.” (ouder*)

> *“Wat deze overstap vergemakkelijkt heeft is dat W. bij de gym op school regelmatig gehockeyd heeft. De (super) gymjuf gaf hem wel eens complimentjes en dat speelt door.” (ouder)*

De invloed van interventies als Special Heroes (tabel 11 – bijlage IX) wordt als een belangrijke aanjager gezien (*n* = 24) om kinderen te laten sporten. Het brengt kinderen in aanraking met

verschillende sporten, waardoor ze kennis kunnen maken met de club én met verschillende vormen van sport. Het levert ook bekendheid op met de verenigingen en de mogelijkheden die er zijn (*n* = 5).

> *"Ja, dat denk ik wel. Als ouder weet je vaak niet waar je terecht kunt met je kind omdat geschikte verenigingen over het algemeen niet goed zijn in hun eigen PR en dus geen naamsbekendheid hebben. Zelfs via internet zijn ze niet of moeilijk vindbaar"*

> *"special Heroes is ja belangrijk, maar uiteindelijk moet de juiste gegevens, namen en adressen bij de ouders/verzorgers terecht komen."*

> *"Zou heel goed zijn als ouders ondersteund worden als zij naar een club zouden willen. Niet alle ouders hebben contacten binnen verenigingen en dus zou het drempel verlagend kunnen zijn"*

Ook vinden ouders het fijn als de school informatie geeft over de mogelijkheden (*n* = 5). Maar een aantal ouders wijzen ook op de invloed en de verantwoordelijkheid die zij als ouders zelf in de sportdeelname hebben:

> *"En als je zelf ook sport en enthousiast bent daarin naar je kind bent heb je de helft al gewonnen."*

> *"Ik denk dat ouders het belang van sporten voor hun kinderen in moeten zien, wanneer zij niet bereid zijn hierin te investeren dan komen kinderen gewoon niet aan sport toe en dan hebben school en special heroes ook geen meerwaarde. Het begint bij de ouders en de school kan de bekendheid met mogelijkheden voor sporten meenemen in het lesprogramma of ouderavonden"*

> *"Nee het valt en staat met de juiste personen DAT is belangrijk!!! "*

Niet-sporters

De vragen die zijn voorgelegd aan de ouders uit de groep van kinderen die geen lid zijn van een sportvereniging waren anders dan die van de andere groep. De antwoorden op de eerste vraag waren hoofdzakelijk onder te brengen in de categorieën 'andere activiteiten', 'belemmeringen' en 'tips'. In tabel 12 is hiervan een overzicht weergegeven.

Negen keer geven ouders aan dat het kind al in en om het huis beweegt:

> *"T. is wel bewegelijk. Voetbal op school, zaagt en hakt hout, zwemt op vakantie en als het warm is, fietst en oefent met zijn gewichten. En wandelt puffend mee in de Alpen de berg op.... en 's-winters skiet i, en zeer behoorlijk na 7 jaar"*

Van de respondenten blijken de betreffende kinderen op andere manieren al druk te zijn, zoals met therapie, artsenbezoek en school. Ook het gedrag en de motivatie van de kinderen zelf worden door ouders ervaren als belemmerende factor om met hun kind naar een vereniging te gaan. Door allerlei redenen (moeilijk gedrag, maar ook gezondheid of faalangst) vinden ouders het moeilijk om hun kind bij een vereniging aan de begeleiding over te dragen.

Bij de tweede vraag noemen ouders deskundige begeleiding als belangrijk en dat er een klik moet zijn tussen ouders en kind aan de ene kant en vereniging en trainers aan de andere kant. Nabijheid, vervoer en tijdstip van training worden als belemmeringen genoemd. De acceptatie binnen de vereniging, het zich thuis voelen binnen de club en de aanwezigheid van speciale teams voor deze doelgroep worden als belangrijk ervaren (zie tabel 13).

> *"Het zou super zijn als er iets in de buurt zou komen en dan ook in de avonduren, gezien haar leeftijd en onze werktijden".*

Een aantal ouders van de Niet-sportende groep is van mening dat initiatieven zoals Special Heroes wel degelijk kunnen helpen. Ze noemen motieven als stimulans, bekendheid geven aan het sporten voor deze doelgroep, inzicht geven in de mogelijkheden van het kind en de kans om kennis te maken met verschillende sporten. Hoewel daar niet naar werd gevraagd, werden ook hier een aantal belemmeringen genoemd (zie tabel 14).

> *"Dat helpt zeker om zo kennis te maken met verschillende sporten. Dan hoef je dat traject niet af te gaan bij allerlei sportverenigingen. Toch is de stap naar een echte vereniging groot."*

> *"Ik ben in juni mee geweest met klas van D. naar de Special Heroes Day in 's-Hertogenbosch. Daar heb ik met eigen ogen gezien dat hij veel meer kan dan wij (zijn ouders) denken en ook dat hij er enorm plezier in heeft. Alleen al daarom ben ik er 100% van overtuigd dat dergelijke dagen enorm veel nut hebben. Maar ik denk ook dat sportverenigingen en dan met name die in kleinere plaatsen, meer aangespoord moeten worden om dergelijke activiteiten te ontplooien."*

> *"Verenigingen zijn gewoonweg meestal niet bekend met kinderen met een beperking en kunnen hier vaak niet goed mee om gaan. Je hebt vaak verenigingen met een zogenaamde G-groep, maar hier vindt ze ook geen aansluiting. Het beste is dus nog steeds privé les. Sportend Nederland is nou eenmaal niet gereed voor kinderen met een geestelijke beperking. Vaak komen er verenigingen op school (bijvoorbeeld hockey) om een les te geven en hun vereniging te promoten, maar als je dan vervolgens naar zo'n vereniging gaat worden deze kinderen gewoonweg achter hun rug om uitgelachen."*

4. Discussie

Demografische factoren

In dit onderzoek bleek 60% van de kinderen met een verstandelijke beperking lid te zijn van een sportvereniging. In de Monitor Special Heroes in Cluster 3 (Van den Dool et al., 2013) was dat slechts 51%, in het reguliere onderwijs is dat 70%. Het verschil met de resultaten in de Monitor Special Heroes is misschien te verklaren uit het feit dat in dit onderzoek alleen ZMLK scholen hebben deelgenomen en in de monitor ook andere scholen voor speciaal onderwijs (cluster 3) zijn betrokken. Wellicht dat leerlingen van een ZMLK school wat vaker lid worden van een sportvereniging of dat er voor die categorie al wat meer sportmogelijkheden zijn binnen sportverenigingen.

Er zijn ongeveer evenveel kinderen lid van een speciale vereniging (voor mensen met een beperking of met aparte groepen met een beperking) als van een reguliere vereniging (met of zonder aandacht voor mensen met een beperking). Dit komt overeen met de bevindingen in de eindmonitor van Special Heroes (van den Dool et al., 2013). Uit de huidige gegevens is niet op te maken op welke gronden kinderen lid worden van de ene of juist van de andere categorie.

Van de kinderen die momenteel geen lid zijn van een sportvereniging, is in het verleden 51% lid geweest van een vereniging. Ongeveer de helft (*n* = 19) heeft nu een andere activiteit. Of er een verband is tussen het hebben van andere activiteiten en het geen lid (meer) zijn van een sportvereniging kan op grond van dit onderzoek niet worden aangetoond. Wel valt op dat meerdere ouders aangeven dat ze het gevoel hebben dat deze kinderen binnen de verenigingen niet echt geaccepteerd worden. Of zoals een ouder het verwoordt:

> *"Acceptatie vanuit gewone sporters is vaak moeilijk, en vormt ook een probleem tot toenadering van een vereniging."*

Nader onderzoek naar een eventuele relatie tussen deze twee factoren (acceptatie binnen de sportvereniging en het wel of geen lid blijven) zou hierover duidelijkheid kunnen geven.

Gezien het geringe aantal allochtone ouderparen (*n* = 6) die de lijst hebben ingevuld, mag geconstateerd worden dat het aankondigen van de vragenlijst in de Engelse taal niet voldoende is geweest om ouders die niet afkomstig zijn uit Nederland ertoe te bewegen om de vragenlijst in te vullen. Wellicht is een meer persoonlijke benadering of een vragenlijst in de desbetreffende landstaal een betere manier om ook deze ouders in het onderzoek te betrekken.

Gedragsdeterminanten

Uit de bepaling van de effect size voor de afzonderlijke gedragsdeterminanten, blijkt dat stimulerend gedrag en kennis en bewustzijn een medium effect hebben op het wel of geen lid zijn van een sportvereniging van de kinderen. Deze resultaten komen overeen met de bevindingen van Anderson et al. (2003) en Fredricks & Eccles (2005), die benadrukken dat de opvattingen en de meningen die ouders met hun kind delen veel invloed hebben op het sportgedrag. Dit vereist natuurlijk dat ouders voldoende inzicht hebben in het belang van bewegen, maar ook op de hoogte zijn van de specifieke mogelijkheden die er zijn voor hun zoon of dochter (Trost & Loprinzi, 2011). Kraaykamp et al. (2012) lieten zien dat het daadwerkelijk aan sport gaan doen sterk afhangt van de sociale omgeving. Voor de invloed van het rolgedrag van ouders op hun kinderen werd in dit onderzoek echter geen significant

effect gevonden. De discrepantie tussen dit resultaat en de bevindingen uit eerder onderzoek, waar een duidelijk stimulerend effect voor dit voorbeeldgedrag gevonden werd (Sallis et al., 1999; Woolger & Power, 2000; Breedveld, 2006; Schols et al., 2010; Edwardson & Gorely, 2010; Knight et al., 2011) is opvallend. Van de groep Wel-lid is 41% van de ouders (*n* = 60) op dit moment ook zelf lid van een sportvereniging en misschien dat de relatief lage score die de respondenten behalen op het geven van het goede voorbeeld hiermee in verband staat. Achteraf gezien was het beter geweest ook de ouders van de groep kinderen die geen lid is van een sportvereniging deze vraag te stellen en de ouders ook het belang van voorbeeldgedrag te laten inschatten om zodoende hier nadere uitspraken over te kunnen doen. Het daadwerkelijk samen gaan sporten blijkt de fysieke activiteit van kinderen extra te stimuleren (Welk, 1999; Edwardson & Gorely, 2010), maar uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dit nog niet vaak voor te komen. Gelukkig kunnen ook minder sportieve ouders kinderen opvoeden tot sport-actieve kinderen, mits ze positief spreken over sportdeelname, stimulerend gedrag vertonen en faciliterend optreden (Mazure, 2009; Wheeler, 2011). Misschien dat hier een mogelijke verklaring ligt voor het feit dat er meer kinderen lid zijn van een sportvereniging dan hun ouders.

Uit de regressie analyse (tabel 3) blijkt leeftijd aanvankelijk een rol te spelen. Dit effect kan veroorzaakt worden doordat een van de deelnemende scholen een grote VSO school is, waardoor het percentage VSO leerlingen[3] vrij hoog is en het lijkt alsof leeftijd een effect heeft op de sportdeelname. Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn dat er voor de wat oudere leerlingen momenteel wat meer mogelijkheden zijn binnen sportverenigingen dan voor jongere kinderen. Verder spelen de lange afstanden die leerlingen in het speciaal onderwijs met een taxibusje moeten afleggen van school naar huis waarschijnlijk een rol. Hierdoor zijn ze laat thuis en hebben ze mogelijk geen zin of geen tijd meer om na schooltijd nog te gaan sporten (Van den Dool et al., 2013). Het is voorstelbaar dat dit voor jongere kinderen een grotere rol speelt dan voor de wat oudere kinderen. Zodra in de regressie de gedragsdeterminanten worden meegenomen, verdwijnt echter het effect van leeftijd. Wellicht dat de sociale invloed van ouders op de sportdeelname bij alle kinderen ongeveer even groot is, zowel in de SO leeftijd als in de VSO leeftijd.

Ouderbetrokkenheid

Zowel in kwalitatief onderzoek van Verduin (2012) als in de 1-meting van Special Heroes (Van den Dool et al., 2013) als in het verdiepingsonderzoek naar de effecten van de Impuls brede scholen, sport en cultuur (von Heijden, Boers, Hakkers, & Hilhorst, 2012) hebben betrokkenen vaak een negatief beeld over de mate van ouderbetrokkenheid bij beweeginterventies. Uit die onderzoeken wordt niet geheel duidelijk op welke gronden bepaald wordt dat de gemeten ouderbetrokkenheid tegenvalt. De resultaten van dit onderzoek echter geven ruimte aan het idee dat een deel van de ouders wel degelijk betrokken is bij de sportdeelname van hun kind, maar vaak niet weet hoe ze het sporten met hun kind moeten aanpakken: waar haal ik de juiste informatie, hoe krijg ik mijn kind op de sportvereniging, is de begeleiding wel voldoende competent om mijn kind te begeleiden? Ook andere verstorende factoren (bijvoorbeeld financiën) kunnen daarbij een rol spelen (King et al., 2003). De beweeginterventies zullen daarom moeten insteken op het vergroten van de ouderbetrokkenheid bij met name de groep ouders waarvan het kind nog niet sport, maar ook op het informeren en creëren van omstandigheden waardoor de ouders de stap wel kunnen en durven nemen.

[3] SO leerlingen hebben een leeftijd van ongeveer 5 tot 12 jaar; VSO leerlingen van ongeveer 13 tot 20 jaar

Ouderparticipatie

In dit onderzoek lijkt de participatie van ouders binnen sportverenigingen zich vooral te beperken tot faciliterende klusjes, de klusjes die nog 'over' zijn. Volgens Cox et al. (2010) is het voor succesvolle ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie beter om uit te gaan van de competenties van ouders. Uit de antwoorden in dit onderzoek blijkt echter nergens dat verenigingen vragen naar wat ouders willen op gebied van participatie. Een inventarisatie van de competenties van de ouders, dus wat ze de vereniging te bieden hebben, vindt nauwelijks nog plaats. Het kan zijn dat ouders ook niet staan te trappelen om daadwerkelijk te participeren, maar via voorlichting moeten ouders bewust gemaakt worden van hun belangrijke rol bij het gaan sporten van hun kind met een verstandelijke beperking. En als verenigingen dan uitgaan van de competenties van ouders is de kans op succes ook groter.

Facilitators en belemmeringen

De belemmeringen tot fysieke activiteit zijn veel vaker bestudeerd dan de 'facilitators' (Shields et al., 2012). Hoewel in dit onderzoek niet naar belemmeringen is gevraagd maar juist naar dingen die de sportdeelname vergemakkelijken, komen ouders vaak terug op de belemmeringen die zij ervaren. Enkele factoren die volgens Shields et al. (2012) de sportdeelname van kinderen met een beperking kunnen vergemakkelijken zijn onder andere de ondersteuning van familie, het verlangen van het kind om actief te zijn, toegankelijkheid van accommodaties, nabijheid van accommodaties, deskundige begeleiders en voldoende informatie. Dit komt grotendeels overeen met de bevindingen uit dit onderzoek. De significant hogere scores op de onderzochte gedragsdeterminanten ondersteunen het genoemde belang van de ondersteuning door familie (met name de ouders). De andere genoemde facilitators worden in dit onderzoek door ouders juist genoemd als belemmerende factoren: te grote afstand tot accommodaties, onvoldoende informatie en te weinig deskundige begeleiders bij de verenigingen. De meest genoemde factor daarbij is het gebrek aan vertrouwen in deskundige begeleiding bij de verenigingen. De aanwezigheid van deskundige begeleiders en liever nog bekende begeleiders (bijvoorbeeld de vakleerkracht van school), kan in de ogen van veel ouders de deelname vergemakkelijken. Een stukje maatwerk zou kunnen helpen om ouders op weg te helpen en het vertrouwen te geven dat er ook voor hun kind een geschikte plek is. En voor kinderen die uiteindelijk moeilijk in een bestaande setting zijn in te passen door allerlei persoonlijke belemmeringen (bijvoorbeeld moeilijk gedrag), zou een op maat traject kunnen helpen. De oprichting van schoolsportverenigingen kan aan die vraag eventueel tegemoet komen vanwege de expertise en laagdrempeligheid van het schoolpersoneel. Het lijkt dus van belang deze ervaren belemmeringen om te zetten in potentiele facilitators door in de bestaande beweeginterventies daar aandacht aan te besteden. Naast belemmeringen zoals te hoge kosten en het vervoer die ook in de eindmonitor van Special Heroes (van den Dool et al., 2013) genoemd worden, beschrijven ouders in dit onderzoek het gevoel dat er binnen de verenigingen weinig acceptatie is voor de doelgroep. De sfeer binnen de vereniging en het zich welkom voelen, die waarschijnlijk hiermee samenhangen, kunnen redenen zijn waarom het makkelijker of juist moeilijker is om naar een vereniging toe te gaan. Buiten voorlichting aan de verenigingen dat dit een rol kan spelen, kunnen partijen als school of Special Heroes hier waarschijnlijk niet veel invloed op uitoefenen.

In dit onderzoek is niet gemeten in welke mate ouders zelf actief zijn. Dat ouders van kinderen die lid zijn van een sportvereniging minder vaak lid zijn van een sportvereniging dan hun kinderen, sluit voor een deel aan bij de bevindingen van Trost & Loprinzi (2011) die geen bewijs vonden voor een direct verband tussen de mate waarin ouders fysiek actief zijn en de fysieke activiteit van hun kinderen. Dit

in tegenstelling tot de bevindingen van Brustad (2010), die concludeerde dat kinderen van twee actieve ouders 5,8 keer zo vaak actief zijn dan kinderen van twee inactieve ouders. En zelfs in families waarvan er één ouder actief was en één inactief, waren kinderen nog steeds 3,5 keer meer actief als kinderen uit gezinnen met twee inactieve ouders. Ook Fuemmeler et al. (2011) vonden in hun onderzoek met accelerometers een positieve relatie tussen de mate waarin ouders fysiek actief waren en de fysieke activiteit van hun kinderen. Dit zou kunnen betekenen dat er nog winst te behalen valt in de sportdeelname van kinderen met een verstandelijke beperking door hun ouders aan te moedigen een fysiek actieve identiteit aan te nemen waardoor die ouders ook echt regelmatig fysiek actief worden. Scholen of sportclubs zouden ouders bijvoorbeeld kunnen aanmoedigen door ook voor hen mogelijkheden te creëren om fysiek actief te zijn op het moment dat ze hun ouderlijke rol uitoefenen (Hamilton & White, 2012).
Overigens lijkt het er wel op dat ouders de fysieke activiteit van hun kinderen kunnen stimuleren door met hun kind te spelen, te kijken naar het sporten van hun kind, het kind te vervoeren en aan te melden bij een sportvereniging en het kind te leren hoe ze actieve spelletjes en sporten kunnen spelen (Trost & Loprinzi, 2011). Ook op die manier kunnen ouders hun kinderen stimuleren tot meer fysieke activiteit.

Met name ouders van kinderen die geen lid zijn van een sportvereniging rapporteren dat kinderen druk zijn met andere activiteiten en vaak in en om het huis al veel bewegen. Lau et al. (2013) waarschuwen op grond van bevindingen uit hun onderzoek voor overschatting door ouders van de hoeveelheid beweging van hun kind in deze situaties. Ouders hebben de indruk dat het kind veel beweegt, maar uit onderzoek blijkt dat in werkelijkheid tegen te vallen. Dit gegeven is belangrijk om mee te nemen in de communicatie en voorlichting naar ouders.

Beperkingen van deze studie en suggesties voor vervolgonderzoek

Het bleek voor dit onderzoek niet mogelijk een gevalideerde vragenlijst te gebruiken. Bij de interpretatie van de resultaten op de gehanteerde vragenlijst dient daarmee rekening gehouden te worden. Bekende verstoringen van resultaten van een vragenlijst zijn antwoordtendenties en het geven van sociaal wenselijke antwoorden (Swanborn, 1984). Antwoordtendenties die in dit onderzoek een rol gespeeld kunnen hebben zijn instemmingstendentie (neiging om met vragen in te stemmen ongeacht de inhoud van die vragen) en tendentie om antwoorden in het midden te kiezen en de uiterste waarden te vermijden. De vragen in de gebruikte enquête waren omwille van de verwerking van de data allemaal in dezelfde richting geschaald. Om deze antwoordtendenties te voorkomen hadden de vragen beter voor de helft andersom geschaald kunnen worden. Het geven van sociaal wenselijke antwoorden kan een rol gespeeld hebben vanwege de bekendheid van de ouders van een van de scholen met de onderzoeker. Dit had ondervangen kunnen worden door de anonimiteit aan het begin van de vragenlijst nogmaals te benadrukken, bijvoorbeeld door in de inleiding aan te geven dat er geen goede of fouten antwoorden zijn, maar dat de focus vooral lag op meningen van ouders. Het was achteraf ook beter geweest om ook aan de ouders van de groep van niet-sporters te vragen of ze lid zijn van een sportvereniging en in welke mate zij zelf aan sport doen. Met die gegevens kan dan eventueel bepaald worden of er een verschil is in het voorbeeldgedrag ten aanzien van die variabele.

De gekozen onderzoeksperiode (deels aan het einde van het schooljaar en deels in vakantie tijd) en het feit dat twee scholen net daarvoor al een andere vragenlijst onder ouders uitgezet hadden, kan

de respons wellicht nadelig beïnvloed hebben. De scholen zijn te verschillend (geografisch, leeftijd, niet allemaal bekend met Special Heroes) om de resultaten te kunnen generaliseren naar de hele populatie van kinderen met een verstandelijke beperking. Deze externe validiteit (Thomas, Nelson, & Silverman, 2011) kan vergroot worden door in een vervolgonderzoek een grotere steekproef te nemen en de kenmerken van de verschillende scholen beter in kaart te brengen.

Kwalitatief onderzoek in de vorm van interviews had wellicht meer informatie op kunnen leveren over de facilitators door de mogelijkheid tot doorvragen. Verder hebben slechts weinig allochtone ouders de vragenlijst ingevuld. Het bekend maken van de vragenlijst in de Engelse taal heeft waarschijnlijk weinig effect gehad. En hoewel het afnemen van de vragenlijst via Internet wel efficiënt is, sluit dit ook bepaalde groepen buiten (onder ander allochtone ouders). Om een meer representatieve steekproef te krijgen in een vervolgonderzoek zou gebruik gemaakt kunnen worden van interviews (eventueel op ouderavonden), focusgroepen met ouders, vakleerkrachten en verenigingsmensen en een individuele benadering (om allochtone ouders beter te bereiken). Ook zou het onderzoek dan in een andere periode gehouden moeten worden.
De drie open vragen die in het vervolgonderzoek zijn gesteld, zijn vooraf niet getoetst op eenduidigheid en begrijpelijkheid. Daarmee was wellicht te voorkomen geweest dat een aantal antwoorden niet overeenkwam met de intentie van de vraag.

Niet alle scholen waren bekend of actief met Special Heroes, één school heeft nog nooit meegedaan en één school is inmiddels gestopt met het programma. Binnen dit onderzoek is niet gekeken naar verschillen tussen scholen die wel en scholen die niet aan Special Heroes meedoen. Door een grotere steekproef te nemen en scholen die wel of niet aan Special Heroes deel nemen te vergelijken, is wellicht iets meer te zeggen over de effecten van de interventie. Los van Special Heroes worden steeds meer initiatieven ontplooid om deze doelgroep aan het bewegen te krijgen hetgeen interpretatie van resultaten in dat geval wel lastiger zou maken. Het zou interessant kunnen zijn om te kijken en te inventariseren welke nieuwe initiatieven er zijn en te onderzoeken waar er verbinding gelegd zou kunnen worden. Een voorbeeld waar kinderen met een verstandelijke beperking de gelegenheid krijgen om te bewegen, is de actieve (naschoolse) opvang AMO[4] in Tilburg. Binnen dit project is een van de vaak genoemde drempels weggenomen doordat de organisatie het vervoer van de kinderen verzorgt.

Het zou boeiend zijn om in toekomstig onderzoek te evalueren of de voorgestelde aanpassingen aan het interventieplan inderdaad effect hebben op de gewenste gedragsverandering bij ouders en of als gevolg daarvan ook de sportdeelname onder kinderen met een verstandelijke beperking gaat toenemen. In het evaluatie onderzoek zouden extra pogingen moeten worden ondernomen om allochtone ouders ook in het onderzoek te betrekken. Meer gebruik van kwalitatieve onderzoeksmethoden kunnen wellicht meer inzicht geven in wat ouders nodig hebben om met hun kind met een verstandelijke beperking te gaan sporten. Het zou een uitdaging kunnen zijn voor Special Heroes om vanuit hun expertise en maatschappelijke positie ook verbinding te zoeken met de landelijke organisaties (sportbonden, NOC-NSF) om de G-sporten nog meer ‘op de kaart te zetten’. Flankerend onderzoek naar andere initiatieven zoals de AMO, om te onderzoeken waar deze

[4] ‘AMO actieve opvang’ (www.deamo.nl) is een organisatie die naschoolse opvang aanbiedt, waarbij kinderen een actieve vrijetijdsbesteding wordt aangeboden. De deskundige begeleiders verzorgen de activiteiten en het vervoer naar huis. Het wordt vergoed uit de AWBZ gelden.

programma's elkaar kunnen aanvullen, kan wellicht klaarheid brengen waar deze organisaties van elkaar kunnen leren en of er nog andere succesfactoren te definiëren zijn.

5. Conclusies en aanbevelingen

In een aantal onderzoeken (Verduin, 2012; von Heijden et al.,2012; van den Dool et al., 2013) wordt duidelijk dat betrokkenen vaak een negatief beeld hebben over de mate waarin ouders betrokken zijn bij beweeginterventies. Uit het model van King et al. (2003) kan worden afgeleid dat ouders wellicht minder betrokkenheid (kunnen) tonen door de invloed van allerlei verstorende factoren. De resultaten van dit onderzoek geven ruimte aan het idee dat een deel van de ouders wel betrokken is bij de sportdeelname van hun kind, maar vaak niet weet hoe ze het sporten met hun kind moeten aanpakken: waar haal ik de juiste informatie, hoe krijg ik mijn kind op de sportvereniging, is de begeleiding wel voldoende competent om mijn kind te begeleiden? Daarnaast duiden de uitkomsten van dit onderzoek erop dat de ouders van kinderen die lid zijn van een sportvereniging kennelijk beter weten hoe belangrijk bewegen is en hoe zij de weg naar een geschikte sportvereniging kunnen vinden. Ook stimuleren zij gemiddeld genomen hun kind meer om te bewegen en vertonen zij meer voorbeeldgedrag. Opvallend is dat in dit onderzoek het vertonen van voorbeeldgedrag de kleinste bijdrage levert aan het wel of geen lid zijn van een sportvereniging door kinderen.

Deze resultaten betekenen dat beweeginterventies zoals Special Heroes zich niet alleen op het kind moeten richten, maar juist ook de omgeving van het kind en dan met name de ouders, nadrukkelijk moeten betrekken in de interventie. Er zal moeten worden ingestoken op het vergroten van de ouderbetrokkenheid bij met name de groep ouders waarvan het kind nog niet sport. Door het zoveel mogelijk wegnemen van belemmerende factoren of het ombuigen van die belemmeringen naar stimulerende factoren (facilitators) kan wellicht bereikt worden dat ouders de stap naar de sportvereniging wel kunnen en durven nemen. Belemmeringen als het ervaren gebrek aan deskundigheid bij de begeleiders binnen de sportverenigingen en het gevoel dat ouders hebben dat er te weinig acceptatie is van deze specifieke doelgroep binnen de verenigingen, moeten worden omgebogen tot facilitators. Juist aanwezigheid van deskundige begeleiding en een goede sfeer en het gevoel erbij te horen, kan het voor ouders makkelijker maken om met het kind te gaan sporten. Ook de praktische belemmeringen zoals financiën, afstand tot de accommodatie en vervoer moeten worden aangepakt. De steun van sportbonden (meer aandacht en ondersteuning voor G-teams, meer bekendheid en meer acceptatie) en de gemeente voor advisering en financiële ondersteuning kunnen hierin faciliterend werken.

Het op gang brengen van een gedragsverandering bij ouders is van belang om de sportdeelname van kinderen met een verstandelijke beperking verder te stimuleren. Gerichte voorlichting en het stimuleren van actieve participatie lijken hierbij geschikte instrumenten. Daarbij is het van belang dat ouders informatie krijgen over het belang van sporten, zowel voor zichzelf als voor het kind. Interventies moeten erop gericht zijn om ouders zover te krijgen dat zij stimulerend gedrag vertonen, dat zij voldoende kennis hebben over de mogelijkheden voor hun kind om te sporten en ouders bewust te maken hoe belangrijk het is dat zij een voorbeeldrol vervullen. Voorts zouden ze handvatten moeten krijgen hoe zij beter kunnen inschatten hoeveel hun kind dagelijks beweegt om daarmee meer inzicht te krijgen in de fysieke activiteit van hun kind.

Om ouders te helpen bij het verwerven van de benodigde informatie en te ondersteunen bij de gewenste gedragsverandering is een gedegen voorlichtings- en communicatieplan wenselijk. Daarbij moeten ouders, school en vereniging een ‘educatief partnerschap’ aangaan om ieders

verantwoordelijkheden en de wederzijdse expertise op elkaar af te stemmen. Het conceptueel participatiemodel van King et al. (2003) kan helpen om de factoren die een rol spelen bij de sportparticipatie van kinderen met een verstandelijke beperking te concretiseren. In bijlage X is het model op grond van de bevindingen uit dit onderzoek uitgewerkt om zo inzicht te geven in mogelijke aanpassingen en aanscherpingen van het huidige interventieplan van Special Heroes wat betreft gezinsfactoren en de ouderbetrokkenheid in het bijzonder. De te beïnvloeden factoren worden waar mogelijk van praktische voorbeelden voorzien.

Dankwoord:

Met het afronden van dit masterpiece sluit ik een intensief, maar bijzonder leerzaam traject af. Zonder de steun van anderen is het niet mogelijk om zoiets tot een goed einde te brengen. Daarom wil ik allereerst Stichting Onbeperkt Sportief en Special Heroes bedanken voor deze interessante opdracht voor mijn masterpiece, die geheel aansluit bij de doelgroep waar ik al vele jaren met veel plezier mijn energie op loslaat: kinderen met een verstandelijke beperking. Daarnaast voor de deskundige begeleiding van Caroline van Lindert van het Mulier Instituut, die mij vaak voorzag van nieuwe perspectieven op mijn onderzoek. Natuurlijk ook dank aan alle scholen en ouders die bereidwillig waren om aan deze studie hun medewerking te verlenen. Bijzonder veel dank gaat uit naar mijn begeleidend docent Sofie Moresi, die tot vlak voor de eindstreep met me mee rende en me nog van nuttige feedback en inzichten voorzag. En als laatste wil ik mijn gezin bedanken voor de begripvolle ondersteuning bij dit, ook voor hen, intensieve proces.
Dank!

Referenties

Adank, A. (2010). School en ouders: invloed op het beweeggedrag is een gezamenlijke klus! *Lichamelijke opvoeding, 11*, 10-13.

Adank, A., & Borghouts, L. (2011). *Basisschool in beweging.* Eindhoven: Fontys Hogescholen.

An, J., & Hodge, S. R. (2013). Exploring the meaning of Parental Involvement in Physical Education for students with developmental disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly, 29*, 147-163.

Anderson, J. C., Funk, J. B., Elliott, R., & Hull Smith, P. (2003). Parental support and pressure and children's extracurricular activities: relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *Applied Developmental Psychology, 24*, 241-257.

Ayvazoglu, N. R., Ratcliffe, T., & Kozub, F. M. (2004). Encouraging Lifetime Physical Fitness. *Teaching Exceptional Children, 37 (2)*, 16-20.

Blair, S. N. (2009). Physical inactivity: the biggest public health problem of the 21st century. . *British Journal of Sports Medicine, 43*, 1-2.

Bois, J. E., Sarrazin, P. G., Brustad, R. J., Trouilloud, D. O., & Cury, F. (2005). Elementary schoolchildren's perceived competence and physical activity involvement: the influence of parents' role modeling behaviours and perceptions of their child's competence. *Psychology of Sport and Exercise, 6*, 381-397.

Bonvin, A., Barral, J., Kakebeeke, T. H., Kriemler, S., Longchamp, A., Schindler, C., et al. (2013). Effect of a governmentally-led physical activity program on motor skills in young children attending child care centers: a cluster randomized controlled trial. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 10 (90)*, 1-12.

Breedveld, K. (2006). Verschillen in sportdeelname. In K. Breedveld, & A. TiessenRaaphorst, *Rapportage Sport 2006* (pp. 299-321). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Brug, J., Assema, P. v., & Lechner, L. (2012). *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering. Een planmatige aanpak.* Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.

Brustad, R. J. (2010). The Role of Family in Promoting Physical Activity. *President's Council on Physical Fitness & Sports, 10 (3)*, 1-8.

Buitenhuis, A., Cox, H., Hogeboom, B., Slijpen, M., & de Vries, P. (2013). *School en ouders: gelijkwaardig! Over het vormgeven van ouderbetrokkenheid op scholen.* Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en advies.

Busch, V., De Leeuw, J. R., De Harder, A., & Schrijvers, A. J. (2013). Changing Multiple Adolescent Health Behaviors Through School-Based Interventions: A Review of the Literature. *Journal of School Health, 83 (7)*, 514-523.

Carmeli, E., Zinger-Vaknina, T., Morad, M., & Merrick, J. (2004). Can physical training have an effect on well-being in adults with mild intellectual disability? *Mechanisms of Ageing and Development, 126*, 299–304.

Collard, C., & Hoekman, R. (2013, april 20). *Sportdeelname in 2012 naar 66 procent.* Opgeroepen op oktober 12, 2013, van Website van Mulier Instituut: http://www.mulierinstituut.nl/actueel/nieuwsoverzicht/sportdeelname-in-2012-naar-66-procent.html

Cox, M., Schofield, G., & Kolt, G. S. (2010). Responsibility for children's physical activity: Parental, child, and teacher perspectives. *Journal of Science and Medicine in Sport, 13*, 46–52.

Crawford, D., Cleland, V., Timperio, A., Salmon, J., Andrianopoulos, N., Roberts, R., et al. (2010). The longitudinal influence of home and neighbourhood environments on children's body mass index and physical activity over 5 years: the CLAN study. *International Journal of Obesity, 34*, 1177-1187.

de Bruin, G., van de Linden, J., van de Vegt, A., & van der Aa, R. (2012). *Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo.* Rotterdam: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

de Winter, R. (2008). *JUMP-in oudervoorlichting onder de loep. Onderzoek naar perspectieven van betrokken actoren op JUMP-in oudervoorlichting.* Utrecht: Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap.

de Wit, C. (2005). *Ouders als educatieve partners. Een handreiking voor scholen.* Den Haag: Q*Primair.

Desforges, C., & Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review.* London: Department for Education and Skills.

Edwardson, L., & Gorely, T. (2010). Parental influences on different types and intensities of physical activity in youth: A systematic review. *Charlotte Psychology of Sport and Exercise, 11*, 522-535.

Edwardson, L., & Gorely, T. (2010). Parental influences on different types and intensities of physical activity in youth: A systematic review. *Charlotte Psychology of Sport and Exercise, 11*, 522-535.

Ferreira, I., van der Horst, K., Wendel-Vos, W., Kremers, S., van Lenthe, F. J., & Brug, J. (2006). Environmental correlates of physical activity in youth – a review and update. *The International Association for the Study of Obesity. Obesity reviews 8*, 129-154.

Folsom-Meek, S. L. (1984). Parents: Forgotten Teacher Aides in Adapted Physical Education. *Adapted Physical Activity Quarterly 1*, 275-281.

Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2005). Family Socialization, Gender, and Sport Motivation and Involvement. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 27*, 3-31.

Fuemmeler, B. F., Anderson, C. B., & Mâsse, L. C. (2011). Parent-child relationship of directly measured physical activity. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 8 (17)*, 1-9.

Ghosh, D., & Datta, T. K. (2012). Functional improvement and social participation through sports activity for children with mental retardation: a field study from a developing nation. *Prosthetics and Orthotics International 36 (3)*, 339-347.

Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Doan Holbein, M. F. (2005). Examining the Relationship Between Parental Involvement and Student Motivation. *Educational Psychology Review, 17 (2)*.

Gratton, C., & Jones, I. (2007). *Onderzoeksmethoden voor sportstudies.* London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group.

Greene, J. (1994). Qualitative paradigm evaluation. In N. Denzin, & Y. Lincoln, *Handbook of qualitative research* (pp. 530-544). Thousand Oaks, CA: Sage Publication.

Hamilton, K., & White, K. M. (2012). Social Influences and the Physical Activity Intentions of Parents of Young-Children Families: An Extended Theory of Planned Behavior Approach. *Journal of Family Issues, 33 (10)*, 1351-1372.

Hamilton, M., Healy, G., Dunstan, D., Zderic, T., & Owen, N. (2008). Too Little Exercise and Too Much Sitting: Inactivity Physiology and the Need for New Recommendations on Sedentary Behavior. *Curr. Cardiovasc Risk Rep, 2 (4)*, 292-298.

Hildebrandt, V., Bernaards, C., & Stubbe, J. (2013). *Trendrapport Bewegen en Gezondheid 2010/2011.* Leiden: TNO.

Holm, K., Wyatt, H., Murphy, J., Hill, J., & Odgen, L. (2012). Parental Influence on Child Change in Physical Activity During a Family-Based Intervention for Child Weight Gain Prevention. *Journal of Physical Activity and Health, 9*, 661-669.

Hutzler, Y., & Korsensky, O. (2010). Motivational correlates of physical activity in persons with an intellectual disability: a systematic literature review. *Journal of Intellectual Disability Research, 54 (9)*, 767–786.

Jobling, A. (2001). Life be in it: lifestyle choices for active leisure. *Down Syndrome Research and Practice, 6 (3)*, 117-122.

Jurg, M. E., De Meij, J. S., Van der Wal, M. F., & Koelen, M. A. (2008). Using health promotion outcomes in formative evaluation studies to predict success factors in interventions: an application to an intervention for promoting physical activity in Dutch children (JUMP-in). *Health Promotion International, 23 (3)*, 231-239.

Kahn, E. B., Ramsey, L. T., Brownson, R. C., Heath, G. W., Howze, E. H., Powell, K. E., et al. (2002). The Effectiveness of Interventions to Increase Physical Activity. A Systematic Review. *American Journal of Preventive Medicine, 22 (4s)*, 73-107.

King, K., Law, M., Kind, S., Rosenbaum, P., Kertoy, M., & Young, N. (2003). A conceptual model of the factors affecting the recreation and leisure participation of children with disabilities. *Phys Occup Ter Ped, 23 (1)*, 63-84.

Klaassen, C. (2008). *Scholen op weg naar educatief partnerschap met ouders.* Nijmegen: Pedagogiek en Onderwijskunde. Radboud Universiteit.

Knight, C. J., Neely, K. C., & Holt, N. l. (2011). Parental Behaviors in Team Sports: How do Female Athletes Want Parents to Behave? *Journal Of Applied Sport Psychology, 23*, 76–92.

Kraaykamp, G., Oldenkamp, M., & Breedveld, K. (2012). Starting a sport in the Netherlands: A life-course analysis of the effects of individual, parental and partner characteristics. *International Review for the Sociology of Sport, 48 (2)*, 153-170.

Lau, J., Engelen, L., & Bundy, A. (2013). Parents' Perceptions of Children's Physical Activity Compared on Two Electronic Diaries. *Pediatric Exercise Science, 25*, 124-137.

Leemrijse, C., Ooms, L., & Veenhof, C. (2011). Evaluatie van kansrijke beweegprogramma's om lichaamsbeweging in de Nederlandse bevolking te bevorderen. *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen, 89 (7)*, 372-329.

Lindsay, A. C., Sussner, K. M., Kim, J., & Gortmaker, S. (2006). The role of parents in preventing childhood obesity. *The Future of Children, 16 (1)*, 169-186.

Marshall, S., & Ramirez, E. (2011). Reducing Sedentary Behavior: A New Paradigm in Physical Activity Promotion. *American Journal of Lyfestyle Medicine, 5*, 518-530.

Martin, J. J., & Choi, Y. S. (2009). Parents' physical activity-related perceptions of their children with disabilities. *Disability and Health Journal, 2*, 9-14.

Mazure, R. (2009). Breng kinderen in beweging via hun ouders. *Lichamelijke opvoeding, 11*, 16-17.

McGuire, B. E., Daly, P., & Smith, F. (2007). Lifestyle and health behaviours of adults with an intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research, 51 (7)*, 497-510.

Menheere, A., & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Een literatuurstudie naar de betekenis van Ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen.* Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding van de Hogeschool van Amsterdam.

Menheere, A., & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Een literatuurstudie naar de betekenis van Ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen.* Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, Hogeschool van Amsterdam.

Moran, T. E., & Block, M. E. (2010). Barriers to Participation of Children with Disabilities in Youth Sports. *TEACHING Exceptional Children Plus, 6 (3)*, 1-13.

Morrissey, J. L., Wenthe, P. J., Letuchy, E. M., Levy, S. M., & Janz, K. F. (2012). Specific Types of Family Support and Adolescent Non-School Physical Activity Levels. *Pediatric Exercise Science, 24*, 333-346.

Nemet, D., Barkan, S., Epstein, Y., Friedland, O., Kowen, G., & Eliakim, A. (2005). Short- and Long-Term Beneficial Effects of a Combined Dietary–Behavioral–Physical Activity Intervention for the Treatment of Childhood Obesity. *Pediatrics, 115*, 443-449.

O'Connor, T. M., Jago, R., & Baranowski, T. (2009). Engaging Parents to Increase Youth Physical Activity: A Systematic Review. *American Journal of Preventive Medicine, 37 (2)*, 141-149.

Owen, N., Healy, G., Matthews, C., & Dunstan, D. (2010). Too Much Sitting: The Population-Health Science of Sedentary Behavior. *Exerc Sport Sci Rev., 38 (3)*, 105–113.

Patrikakou, E. N. (2008). *The Power of Parent Involvement: Evidence, Ideas, and Tools for Student Success.* Lincoln: Center on Innovation & Improvement.

Prins, D., Wienke, D., & Rooijen, K. v. (2013). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs.* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.

Sallis, J. f., Prochaska, J. J., & Taylor, W. C. (2000). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Medicine & Science in Sports & Exercise.*, 963-975.

Schols, M., van Weert, C., & de Haan, J. (2010). Doet voorbeeld volgen? Gelijkenis in de vrijetijdsbesteding van kinderen en hun ouders. In A. van den Broek, R. Bronneman-Helmers, & V. Veldheer, *Wisseling van de wacht: generaties in Nederland. Sociaal en Cultureel Rapport 2010.* (pp. 123-146). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Shields, N., Synnot, A. J., & Barr, M. (2012). Perceived barriers and facilitators to physical activity for children with disability: a systematic review. *British Journal of Sports Medicine, 46*, 989–997.

Slingerland, M., & Borghouts, L. (2008). Kan LO bijdragen aan de beweegnorm? *De Lichamelijke Opvoeding, 8*, 12-15.

Slingerland, M., & Borghouts, L. (2011). Direct and Indirect Influence of Physical Education-Based Interventions on Physical Activity: A Review. *Journal of Physical Activity and Health, 8*, 866 - 878.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R., & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit, ouderbetrokkenheid en –participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen.* Nijmegen: ITS – Radboud Universiteit.

Smit, F., Wester, M., & van Kuijk, J. (2012). *Ouderbetrokkenheid en verbeteren van leerprestaties. Literatuurstudie.* Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit.

Spanos, D., Hankey, C. R., Boyle, S., Koshy, P., Macmillan, S., Matthews, L., et al. (2013). Carers' perspectives of a weight loss intervention for adults with intellectual disabilities and obesity: a qualitative study. *Journal of Intellectual Disability Research, 57 (1)*, 90-102.

Spink, K. S., Wilson, K. S., & Ulvick, J. (2012). Social Influence and Adolescent Health-Related Physical Activity in Structured and Unstructured Settings: Role of Channel and Type. *Annals of Behavioral Medicine, 44*, 94–103.

Stanish, H. I., Temple, V. A., & Frey, G. C. (2006). Health-Promoting Physical Activity of Adults with Mental Retardation. *Mental Retardation and Developmental Disabilities, Research Reviews 12*, 13-21.

Stegeman, H., & Faber, K. (1998). *Onderwijs in bewegen: basisthema's in de lichamelijke opvoeding.* Houten: Bohn Stafleu Van Lochum.

Stewart-Brown, S. (2006). *What is the evidence on school health promotion in improving health or preventing disease and, specifically, what is the effectiveness of the health promoting schools approach?* Kopenhagen: WHO Regional Office for Europe's Health Evidence Network (HEN).

Swanborn, P. G. (1984). *Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Inleiding in ontwerpstrategieën.* Meppel: Boom.

Thomas, J., Nelson, J., & Silverman, S. (2011). *Research Methods in Physical Activity.* Campaign, USA.: Human Kinetics.

Trost, S. G., & Loprinzi, P. D. (2011). Parental Infl uences on Physical Activity Behavior in Children and Adolescents: A Brief Review. *American Journal of Lifestyle Medicine, 5 (2)*, 171-181.

Trost, S. G., Sallis, J. F., Pate, R. R., Freedson, P. S., Taylor, W. C., & Dowda, M. (2003). Evaluating a Model of Parental Influence on Youth Physical Activity. *American Journal of Preventive Medicine, 25 (4)*, 277-282.

Tuyckom, C. v., Vos, S., & Scheerder, J. (2011). *Meten en weten over zweten. Methoden van sociaalwetenschappelijk sportonderzoek.* Gent: Academia Press.

Ullrich-French, S., & Smith, A. L. (2009). Social and motivational predictors of continued youth sport participation. *Psychology of Sport and Exercise, 10*, 87–95.

van den Dool, R., van Lindert, C., Smits, F., & Breedveld, K. (2013). *Monitor Special Heroes in cluster 3. Eindsituatie van deelnemende cluster 3-scholen en hun leerlingen.* Utrecht: Mulier Instituut.

van der Schaaf, N., & van den Berg, T. (2009). *Ouderbetrokkenheid in de brede school: een literatuuronderzoek naar effectieve manieren om het ontwikkelingsondersteunend gedrag van ouders te stimuleren.* Groningen: Hanzehogeschool Groningen: Lectoraat Integraal jeugdbeleid.

van Lindert, C., & van den Dool, R. (2011). *Monitor Special Heroes in cluster 3. Startsituatie van deelnemende cluster 3-scholen en hun leerlingen.* 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

van Lindert, C., de Jong, M., & van den Dool, R. (2008). *(On)beperkt Sportief. Monitor sportdeelname van mensen met een handicap.* 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut, Arko Sports Media.

Vander Ploeg, K. A., Maximova, K., Kuhle, S., Simen-Kapeu, A., & Veugelers, P. J. (2012). The Importance of Parental Beliefs and Support for Physical Activity and Body Weights of Children: A Population-based Analysis. *Canadian Journal of Public Health, 103 (4)*, 277-281.

Verduin, A. (2012). *Special Heroes in uitvoering. Kwalitatief onderzoek naar de uitvoering van het sportstimuleringsprogramma Special Heroes voor cluster 3 onderwijs.* Utrecht: Mulier Instituut.

von Heijden, A., Boers, E., Hakkers, S., & Hilhorst, J. (2012). *Impuls lokaal bekeken: verbinders in de tweede tranche. Verdiepingsonderzoek naar effecten én processen van de inzet van combinatiefunctionarissen.* Utrecht - Nijmegen: Mulier Instituut, Kennispraktijk.

Welk, G. J. (1999, oktober 0). *Physical Activity in Children: Parental Influences.* Opgeroepen op juni 12, 2013, van ERIC. Institute of Education Sciences: www.eric.ed.gov

Wheeler, S. (2011). The significance of family culture for sports participation. *International Review for the Sociology of Sport, 47 (2)*, 235-252.

Woolger, C., & Power, T. (1993). Parent and Sport Socialization: Views from the Achievement Literature. *Journal of Sport Behavior, 16 (3)*, 171--190.

Woolger, C., & Power, T. G. (2000). Parenting and Children's Intrinsic Motivation in Age Group Swimming. *Journal of Applied Developmental Psychology 21 (6)*, 595–607.

Bijlagen

I. Vragenlijst
II. Open vragen
III. Stroomschema
IV. Operationalisatie schema
V. Uitnodigingsmail naar ouders
VI. Regressie analyse (tabel 6)
VII. Spearman correlaties (tabel 7)
VIII. Gecategoriseerde antwoorden vraag 30 (tabel 8)
IX. Overzicht antwoorden op de open vragen (tabel 9-14)
X. Beïnvloedbare factoren gericht op sportparticipatie volgens model van King et al. (2003)

Bijlage I: Vragenlijst

Zie aan het eind

Bijlage II: Open vragen

Wel-Lid

Beste ouder/verzorger,

Enige weken geleden hebt u medewerking verleend aan mijn onderzoek naar de ouderbetrokkenheid bij het sporten van kinderen met een verstandelijke beperking. Ik ben in dit onderzoek **vooral op zoek naar wat ouders nodig hebben** om hun kinderen aan het sporten te krijgen.

U hebt daarbij aangegeven dat u bereid bent om mee te werken aan verder onderzoek. Uit de ingevulde vragenlijsten zijn veel suggesties naar voren gekomen, maar ik wil toch nog enkele aanvullende vragen aan u stellen. Ik hoop dat u, ondanks de vakantieperiode, de tijd wilt en kunt nemen om deze vragen schriftelijk te beantwoorden. Ik heb hiervoor gekozen omdat het in deze periode niet mogelijk is om iedereen telefonisch te benaderen.

Ondanks dat bijna alle ouders het belangrijk vinden dat hun kind aan sport doet, blijken er nog niet zo heel veel kinderen ook daadwerkelijk lid te zijn van een sportvereniging. In dit onderzoek blijkt dat bijna 40% van de kinderen nog geen lid is van een sportvereniging. Uw kind is wél lid van een vereniging. Ik ben benieuwd hoe dat komt:

1. Kunt u aangeven waarom uw kind nu juist wél lid is van een vereniging? Wat was de reden voor u om met uw kind daadwerkelijk naar een vereniging te gaan?
   ……
2. Welke zaken hebben deze stap voor u vergemakkelijkt?
   ……..
3. Vindt u de inzet van derden (school, landelijke organisaties zoals Special Heroes) belangrijk in het succes? M.a.w. is het drempelverlagend?
   ……

Toelichting:

- *Special Heroes is erop gericht om leerlingen in het speciaal onderwijs zelf te laten ervaren hoe leuk sporten en bewegen is. Met het programma Special Heroes hebben steeds meer scholen voor speciaal onderwijs samen met de sportverenigingen zich de afgelopen jaren ingezet om leerlingen met een beperking in Nederland sportactiviteiten te bieden. Doel is om deze jongeren blijvend aan sportactiviteiten deel te laten nemen via een sportvereniging. Special Heroes is een gezamenlijk initiatief van de PO-Raad, Gehandicaptensport Nederland en NOC*NSF.*

U kunt deze mail beantwoorden en gewoon uw antwoorden tussen de vragen typen (op de plaats van de stippellijntjes). Deze antwoorden neem ik dan mee in de verdere analyse van de resultaten om zodoende sportverenigingen, scholen én organisaties als NOC-NSF, Special Heroes en Gehandicaptensport Nederland te adviseren.

Nogmaals bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet
Eric van Bakel

Geen-Lid

Beste ouder/verzorger,

Enige weken geleden hebt u medewerking verleend aan mijn onderzoek naar de ouderbetrokkenheid bij het sporten van kinderen met een verstandelijke beperking. Ik ben in dit onderzoek **vooral op zoek naar wat ouders nodig hebben** om hun kinderen aan het sporten te krijgen.

U hebt daarbij aangegeven dat u bereid bent om mee te werken aan verder onderzoek. Uit de ingevulde vragenlijsten zijn veel suggesties naar voren gekomen, maar ik wil toch nog enkele aanvullende vragen aan u stellen. Ik hoop dat u, ondanks de vakantieperiode, de tijd wilt en kunt nemen om deze vragen schriftelijk te beantwoorden. Ik heb hiervoor gekozen omdat het in deze periode niet mogelijk is om iedereen telefonisch te benaderen.

Alle ouders geven aan het belangrijk te vinden dat hun zoon of dochter aan sport doet. Toch blijkt in dit onderzoek dat bijna 40% van de kinderen nog geen lid is van een sportvereniging. Ik ben benieuwd hoe dat komt:

4. Sport het kind buiten de vereniging om? Of heeft het kind het te druk met andere activiteiten en school? Beweegt het kind misschien al uit zichzelf in en om het huis? Of zijn er nog andere redenen?
   ……
5. Wat is nodig om uw kind wél lid te laten worden van een sportvereniging?
   ……..
6. Helpen kennismakingsprojecten zoals Special Heroes om de stap naar de vereniging te maken? M.a.w. zijn dat soort kennismakingen drempelverlagend? Of zou er meer moeten gebeuren?
   ……

Toelichting:

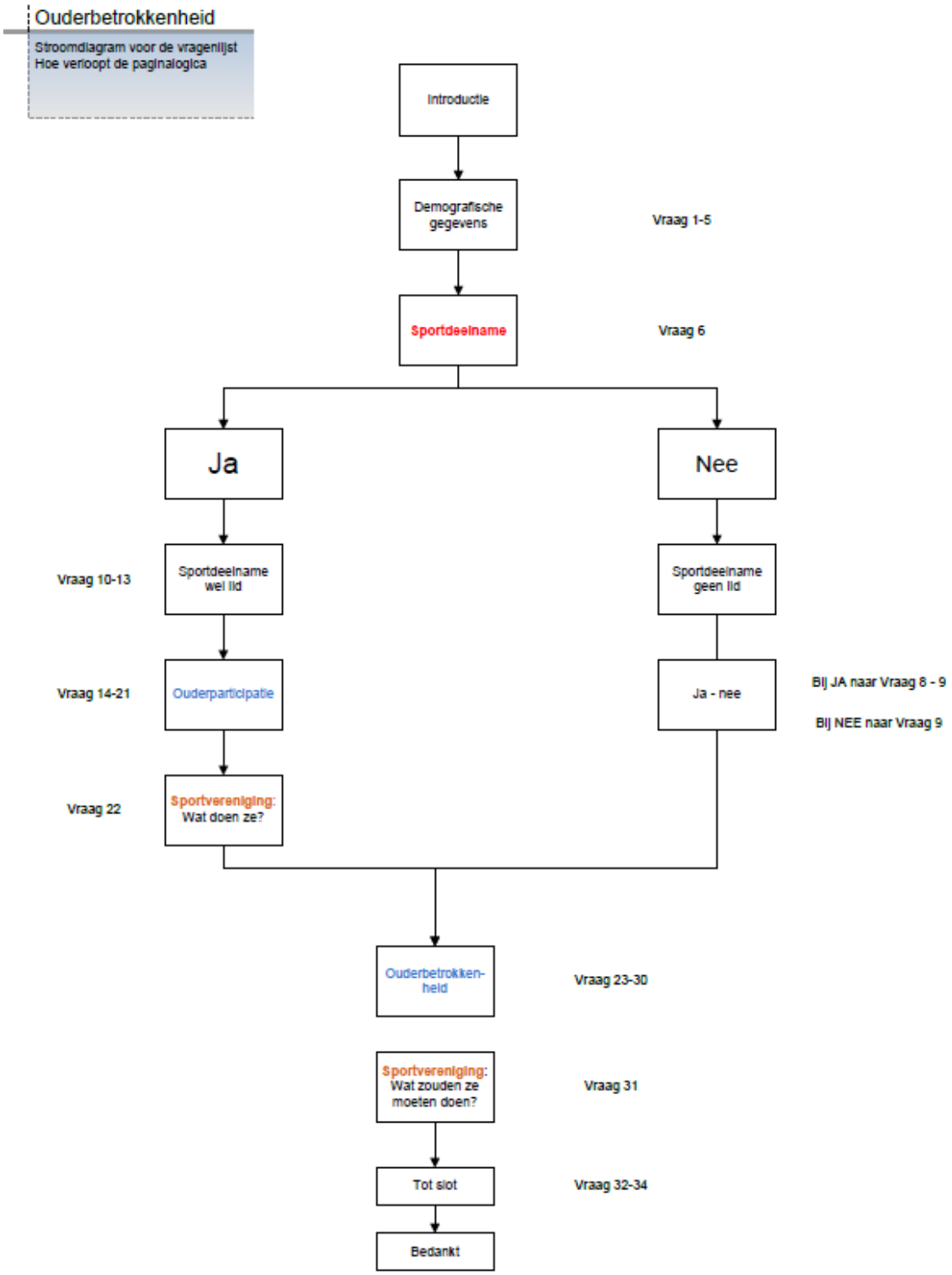
- *Special Heroes is erop gericht om leerlingen in het speciaal onderwijs zelf te laten ervaren hoe leuk sporten en bewegen is. Met het programma Special Heroes hebben steeds meer scholen voor speciaal onderwijs samen met de sportverenigingen zich de afgelopen jaren ingezet om leerlingen met een beperking in Nederland sportactiviteiten te bieden. Doel is om deze jongeren blijvend aan sportactiviteiten deel te laten nemen via een sportvereniging. Special Heroes is een gezamenlijk initiatief van de PO-Raad, Gehandicaptensport Nederland en NOC*NSF.*

U kunt deze mail beantwoorden en gewoon uw antwoorden tussen de vragen typen (op de plaats van de stippellijntjes). Deze antwoorden neem ik dan mee in de verdere analyse van de resultaten om zodoende sportverenigingen, scholen én organisaties als NOC-NSF, Special Heroes en Gehandicaptensport Nederland te adviseren.

Nogmaals bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet
Eric van Bakel

Bijlage III: Stroomschema

Bijlage IV: Operationalisatie schema

Concept uit de onderzoeksvraag	Dimensie (begrippen uit de definitie)	Indicator (manier om de dimensie te meten)	Vraag
Kinderen met een verstandelijke beperking **Vragen voor Sporters en niet sporters**	Leeftijd School Geslacht Woonsituatie Nationaliteit *IQ*	Leeftijd: 4-20 jaar ZML school Jongen – meisje Thuis-woonvorm Ned-turks-azië-etc *IQ: 35 – 70*	Hoe oud is uw kind? Op welke ZML school? Is uw kind een jongen of meisje? Thuis of anders? Nederland of anders? *Nvt omdat ze al op ZML zitten*
Sportdeelname **Vragen voor Sporters en niet sporters**	Duur	Aantal maanden (minstens 3 maanden achter elkaar)	Is uw kind lid van een sportvereniging? Hoe lang is het kind al lid?
	Frequentie	Aantal keren per week (minstens 1x per week)	Hoe vaak gaat uw kind naar de vereniging?
	Buiten schooltijd	Georganiseerde sport: - Vereniging - Andere sportaanbieder Bijvoorbeeld: - G-team - Speciale sportclub - Special Heroes - Club extra - Therapie - Fitness centrum	Waar sport uw kind? Welke sport? In het verleden wel lid geweest? Heeft uw kind andere vrije tijd activiteiten waardoor ze niet gaan sporten? (scouting, kunst, muziek)

Ouderbetrokkenheid: de betrokkenheid van de ouders bij de opvoeding en de fysieke activiteit van hun eigen kind, thuis, op school en op de vereniging. (Smit, 2012) Bij ouderbetrokkenheid staat de vraag centraal hoe ouders kinderen een stimulerende omgeving kunnen bieden om zich te ontwikkelen. (van der Schaaf, 2009; Smit, 2012) **Vragen voor Sporters en niet sporters**	**Mate van ouderbetrokkenheid** Stimulerend en ondersteunend gedrag (1) Rolmodel (2) Communicatie met de vereniging (3) (Smit, 2012)	Interesse (in het kind en zijn/haar sport) (1)	Vindt u het leuk om te gaan kijken als uw kind aan het sporten is? Blijft u meestal bij de training kijken?
		Betrokken voelen (1)	Voelt u zich betrokken bij het sporten van uw kind?
		Intenties om kind te laten sporten? (1)	Bent u van plan uw kind te stimuleren om lid te worden van een (sport)vereniging? Bent u van plan om samen met uw kind te gaan sporten?
		Kennis over belang van sport? (1)	Hoe belangrijk vindt u het dat uw kind aan sport doet? Waarom vindt u sporten belangrijk voor uw kind?
		Kennis over aanbod van geschikte sporten? (1)	Weet u welke verenigingen een geschikt aanbod voor uw kind heeft? Dus bent u op de hoogte van verenigingen die sport voor kinderen met een verstandelijke beperking aanbieden? Weet u welke sporten voor uw kind geschikt zijn? Bent u bekend met Special Heroes?
		Kennis van regelingen/ subsidies om uw kind te laten sporten? (1)	Bent u op de hoogte van subsidie regelingen? Weet u waar u deze informatie kunt verkrijgen?
		Stimuleren met woorden (positief benaderen) (1)	Stimuleert u uw kind om te gaan sporten? Hoeveel invloed oefent u uit op uw kind om te gaan sporten?
		Stimuleren door samen thuis actief te zijn (2)	Doet u wel eens samen met uw kind actieve dingen? (dus niet in clubverband)

		Rolmodel (zelf sporten) (2)	Gaat uw kind wel eens mee kijken naar de sportactiviteiten van uw andere kinderen? Bent u zelf lid van een sportvereniging? Welke sport? Gaat uw kind wel eens mee kijken naar uw sportactiviteiten?
		Rolmodel (zelf tegelijkertijd sporten) (2)	Gaat u zelf sporten terwijl uw kind aan het sporten is?
		Communiceren (met vereniging) (3)	Hoe verloopt het contact met de vereniging? - Op welke manier? - Hoe is de tevredenheid over die communicatie?
Ouderparticipatie: Ouderparticipatie kan worden gedefinieerd als de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school en op de sportvereniging. (Smit, 2012) Bij ouderparticipatie staat de vraag centraal hoe ouders de school en de sportvereniging kunnen helpen bij het creëren van een stimulerende omgeving voor hun kinderen (van der Schaaf, 2009; Smit,	Geïnstitutionaliseerd	Mee organiseren (in werkgroep / commissie)	Zit u in een werkgroep die het sporten van het kind mee organiseert?
		Adviseren (gevraagd / ongevraagd)	Wordt u door de vereniging betrokken bij het sporten van uw kind? Wordt er wel eens advies gevraagd over de benadering van uw kind? Wordt er door de vereniging wel eens advies gevraagd over de interesses van uw kind mbt sporten?
		Beleid (in het bestuur)	Bent u actief in het bestuur van de vereniging?
	Niet-Geïnstitutionaliseerd	Vervoer (wegbrengen)	Brengt u uw kind altijd naar de vereniging?
		Meedoen tijdens training (zelf mee sporten)	Doet u wel eens mee tijdens de training?
		Meehelpen tijdens training (begeleiden)	Helpt u mee tijdens de training?
		Meehelpen met klusjes op de vereniging	Doet u wel eens klusjes (zoals schoonmaken, opruimen of het clubblaadje) voor de vereniging?
		Meehelpen tijdens andere activiteiten van de vereniging	Bent u wel eens betrokken bij het organiseren van activiteiten van de vereniging?

2012) (Ouderparticipatie wordt gezien als onderdeel van ouderbetrokkenheid). **Vragen voor Sporters**			
Sportvereniging Onder sportvereniging rekenen we hier de traditionele sportvereniging, maar ook club extra, etc. **Vragen voor Sporters**	Wat doet de vereniging?	Informatie (1) Communicatie (2) Participatie, ook in primaire proces (3) Beleid, geen vrijblijvendheid (4) Verbinden met de buitenwereld (5) (Cox, 2010)	• Informatie verstrekken (nieuwsbrief, pers, clubblaadje) (1) • Begeleiding bij de juiste keuze voor een sport (1) • Gesprek bij aanmelden met de trainer (intake) (2) • Introductie / kennismakingslessen op de vereniging (3) • Introductie via school (5) • Regelmatig persoonlijk contact met trainer (2) • Vragen aan u over de aanpak van uw kind (2) • Begeleiding vanuit school (5) • Vast aanspreekpunt (2) • Is u gevraagd wat voor werk u doet en wat u leuk zou vinden om voor de sportvereniging te doen? (3) • Ondersteuning geven financieel, vervoer, etc (4) • Actieve benadering vanuit de vereniging (4) • De mogelijkheid om te participeren (3) • Iedere ouder is verplicht iets te doen binnen de vereniging (4) • De mogelijkheid om mee te sporten met het kind (3) • De mogelijkheid om op hetzelfde moment zelf te sporten (3) • Zorgen voor goed kader bij de vereniging (4) • Ouders mee laten denken over activiteiten (3)

			• Ouders mee laten denken over inhoud sport (4) • Ouders mee laten denken over beleid (4) • Anders, nl . . . . .
Sportvereniging **Vragen voor Sporters en niet sporters**	Wat zou een vereniging moeten doen?	Informatie (1) Communicatie (2) Participatie, ook in primaire proces (3) Beleid, geen vrijblijvendheid (4) Verbinden met de buitenwereld (5) (Cox, 2010)	• Informatie verstrekken (nieuwsbrief, pers, clubblaadje) (1) • Begeleiding bij de juiste keuze voor een sport (1) • Gesprek bij aanmelden met de trainer (intake) (2) • Introductie / kennismakingslessen op de vereniging (3) • Introductie via school (5) • Regelmatig persoonlijk contact met trainer (2) • Vragen aan u over de aanpak van uw kind (2) • Begeleiding vanuit school (5) • Vast aanspreekpunt (2) • Is u gevraagd wat voor werk u doet en wat u leuk zou vinden om voor de sportvereniging te doen? (3) • Ondersteuning geven financieel, vervoer, etc (4) • Actieve benadering vanuit de vereniging (4) • De mogelijkheid om te participeren (3) • Iedere ouder is verplicht iets te doen binnen de vereniging (4) • De mogelijkheid om mee te sporten met het kind (3) • De mogelijkheid om op hetzelfde moment zelf te sporten (3) • Zorgen voor goed kader bij de vereniging (4) • Ouders mee laten denken over activiteiten (3) • Ouders mee laten denken over inhoud sport (4) • Ouders mee laten denken over beleid (4) • Anders, nl . . . . .

Algemene vragen **Vragen voor Sporters en niet sporters**			Wilt u eventueel meewerken aan een interview als vervolg op dit onderzoek?
Vragen voor Sporters en niet sporters			Wilt u een verslag van dit onderzoek ontvangen?

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek is:

Welke factoren kunnen de betrokkenheid van ouders bij het stimuleren van sportdeelname buiten schooltijd van hun kind met een verstandelijke beperking succesvol beïnvloeden?

De deelvragen die hierbij verduidelijking kunnen opleveren:

1. *Hoe ziet de ouderbetrokkenheid ten aanzien van sportdeelname van het kind er op dit moment uit?*
2. *Wat hebben ouders nodig om hun betrokkenheid te vergroten?*

Bijlage V: Uitnodigingsmail naar ouders

Beste ouder / verzorger, (*read in English*)

Mijn naam is **Eric van Bakel** en als vakleerkracht bewegingsonderwijs ben ik vele jaren werkzaam geweest op de **Bernadetteschool** in Oss. Voor mijn Masterstudie aan de Fontys Sporthogeschool in Eindhoven ben ik gevraagd door het Mulierinstituut en Gehandicaptensport Nederland om een onderzoek onder ouders van kinderen met een verstandelijke beperking uit te voeren. Deze organisaties willen graag inzicht krijgen in de wensen en behoeften van ouders ten aanzien van het sporten van hun kinderen. Dat dit belangrijk is, blijkt uit de laatste onderzoeksgegevens: kinderen met een verstandelijke beperking bewegen te weinig met alle negatieve gevolgen van dien.

Door dit onderzoek moet het aanbod en de dienstverlening van sportverenigingen verbeterd kunnen worden, zodat er meer kinderen met een verstandelijke beperking kunnen gaan sporten. **Let op**: dit is géén herhaling van het onderzoek naar de effecten van Special Heroes.
Ik ben op zoek naar zaken die verenigingen kunnen doen om ouders te helpen hun kinderen te laten sporten.

Daarom wil ik u vragen mee te werken aan mijn onderzoek door deze vragenlijst in te vullen. Het invullen neemt **maximaal 10 tot 15 minuten** in beslag. De gegevens worden geheel anoniem verwerkt.

Ik zou het zeer op prijs stellen als u deze vragenlijst voor **17 juni** kunt invullen. U helpt dan niet alleen mij, maar u helpt ook de kwaliteit van het sport en beweegaanbod voor onze kinderen verder te verbeteren!

Klik op onderstaande link (of kopieer de link naar de URL-balk van uw browser) om de vragenlijst te starten.

https://nl.surveymonkey.com/s/sportzml

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan ben ik altijd bereid u daarbij te helpen.
Alvast bedankt voor uw medewerking, mede namens alle kinderen die graag willen sporten.
Met vriendelijke groet

Eric van Bakel
eric@c4u.nl
‘s-Hertogenbosch

Dear parent / guardian,

*My name is **Eric van Bakel** and I have worked for many years as a physical education teacher at the **Bernadette School** in Oss. For my Masters study at the Fontys Sports College in Eindhoven I was asked by the **Mulier Institute** and **Gehandicaptensport Nederland** to perform research among parents with children with special needs. These organizations want to understand the wishes and needs of parents regarding the exercise of their children. This is important, according to the latest survey data: children who are mentally challenged exercise too little with all the negative consequences.*
The purpose of this research is ultimately to stimulate the supply and to improve the services of sports so that more children who are mentally challenged can exercise or practice a sport. Please note that this is not a repetition of the studies on the effects of Special Heroes. I'm looking for options and possibilities that organizations or sports clubs have or can do to help parents in getting their children to exercise.
Therefore I would like to ask you to participate in my research by completing the questionnaire.
This questionnaire will take 10 to 15 minutes and the provided information is entirely anonymous.
*It would be greatly appreciated if you could fill in this questionnaire before **June 17**.*
You will not only help me, but you will also help to improve the quality of sport and physical activity for our children.
Click here to start or copy the link below into the URL bar of your browser. The Questionnaire itself is in Dutch.
https://nl.surveymonkey.com/s/sportzml

If you have questions or comments, I am always willing to help.
Thank you for your cooperation.
Yours sincerely
Eric van Bakel
eric@c4u.nl
's-Hertogenbosch

Bijlage VI.

Tabel 6: logistische regressie analyse van gedragsvariabelen

	Block 1			Block 2		
	OR	CI	R^2	OR	CI	R^2
Demografische variabelen			0.051			0.396
Geslacht	0,289	0,783-2,276		1,580	0,841-2,969	
Wonen	0,193	0,738-4,481		2,383	0,774-7,338	
Leeftijd	1,131*	1,032-1,240		1,099	0,985-1,227	
Sociale invloed						
Stimulerend gedrag				3,972*	2,028-7,778	
Rolgedrag				1,341	0,706-2,548	
Kennis				4,415*	2,358-8,266	
Verklaarde variantie (R^2)			0.051			0.396

P < 0.05

Bijlage VII

Tabel 7: Spearman correlatie tussen de determinanten

	Stimulerend gedrag	Rolgedrag	Kennis
Stimulerend gedrag	1	0.394**	0.377**
Rolgedrag		1	0.077
Kennis			1

* P < 0.05, ** p < 0.01

Bijlage VIII

Tabel 8: Gecategoriseerde antwoorden wat een vereniging zou moeten doen om sportdeelname te verhogen

Wat zou een vereniging in uw ogen moeten doen om de sportdeelname van kinderen met een beperking te verhogen?	Wel lid	Geen lid	Totaal
Begeleiding	13	12	**25**
Acceptatie	13	6	**19**
Ouderbetrokkenheid	4	3	**7**
Organisatie	1	4	**5**
Praktisch	4	13	**17**
	totaal beantwoord:		**73**

Bijlage IX

Tabel 9: Vraag 1 – wat zijn de redenen waarom uw kind wel lid is van een sportvereniging?

Belang van bewegen (n = 28)
Algemeen (n = 13)
Hebben van plezier (n = 5)
Goed voor de gezondheid (n = 4)
Vrije tijdsbesteding (n = 3)
Regelmaat creëren in dagelijks leefpatroon (n = 2)
Tegengaan van overgewicht (n = 1)
Sociale aspecten van sport (n = 24)
Omgaan met anderen (n = 15)
Gezin sport zelf ook (n = 6)
Zelfstandigheid (n = 2)
Vriendjes (n = 1)
Informatie, inzicht hebben in de mogelijkheden die er zijn (n = 12)
Passend bij het kind (n = 6)
De juiste informatie bv via Special Heroes (n = 5)
Mond op mond reclame (n = 1)
Praktisch (n = 27)
Aanwezigheid van G-team binnen de vereniging of team gericht op G sporters (n = 8)
Vertrouwen in de (bege)leiding van de club, aanspreekbaarheid (n = 7)
Kind zien sporten en andere ouders ontmoeten (n = 5)
Betaalbaar en dichtbij (n = 3)
Ouder organiseert zelf iets binnen de club (n = 3)
Op maat (n = 1)

Tabel 10: Vraag 2 - wat maakt de stap naar de vereniging makkelijker?

Belang van bewegen (n = 4)
Goed voor de gezondheid (n = 3)
Tegengaan van overgewicht (n = 1)
Sociale aspecten van sport (n = 10)
Gezin sport zelf ook (n = 4)
Vriendjes (n = 3)
Omgaan met anderen (n = 2)
Zelfstandigheid (n = 1)
Informatie, inzicht hebben in de mogelijkheden die er zijn (n = 13)
Passend bij het kind (n = 1)
De juiste informatie bv via Special Heroes of school (n = 11)
Mond op mond reclame (n = 1)
Praktisch (n = 37)
Vertrouwen in de (bege)leiding van de club, aanspreekbaarheid (n = 18)
Betaalbaar en dichtbij (n = 8)
Aanwezigheid van G-team binnen de vereniging of team gericht op G sporters (n = 4)
Ouder organiseert zelf iets binnen de club (n = 3)
Op maat (n = 3)
Kind zien sporten en andere ouders ontmoeten (n = 1)

Tabel 11: Vraag 3 - is de inzet van derden belangrijk om de stap naar de vereniging te kunnen maken?

Belang van bewegen (n = 4)
Ouders moeten het belang ervan inzien en bereid zijn te investeren (n = 4)
Sociale aspecten van sport (n = 1)
Vriendjes (n = 1)
Informatie, inzicht hebben in de mogelijkheden die er zijn (n = 37)
School levert informatie, is makkelijk (n = 5)
De juiste informatie via Special Heroes is belangrijk (n = 24)
Special Heroes geeft bekendheid en werkt drempelverlagend (n = 8)
Praktisch (n = 16)
Betaalbaar en dichtbij (n = 7)
De juiste personen, dát is belangrijk (n = 5)
Aanwezigheid van G-team binnen de vereniging of team gericht op G sporters (n = 4)

Tabel 12: Vraag 1 - sport het kind buiten de vereniging om? Of heeft het kind het te druk met andere activiteiten en school? Beweegt het kind misschien al uit zichzelf in en om het huis? Of zijn er nog andere redenen?

Andere activiteiten (n = 14)
Ja, in en om huis, op school, praktijk jij en ik en paardrijden op eigen paarden (n = 9)
Nee (n = 6)
Belemmeringen (n = 10)
Te hoge belasting (veel afspraken met artsen en therapeuten, adhd dus al veel bewegen) (n = 3)
Verenigingskenmerk (geen G-team, past niet bij het kind, geen geschikte leiding) (n = 4)
Kind zelf (belemmerend gedrag, geringe motivatie) (n = 3)
Praktisch (n = 4)
Kosten en afstand (n = 3)
Tijdstip (n = 1)

Tabel 13: Vraag 2 – wat is nodig om uw kind wél lid te laten worden van een sportvereniging?

Begeleiding (n = 14)
Ja, in en om huis, op school, praktijk jij en ik en paardrijden op eigen paarden (n = 9)
Nee (n = 6)
Vereniging (n = 10)
Te hoge belasting (veel afspraken met artsen en therapeuten, adhd dus al veel bewegen) (n = 3)
Verenigingskenmerk (geen G-team, past niet bij het kind, geen geschikte leiding) (n = 4)
Kind zelf (belemmerend gedrag, geringe motivatie) (n = 3)
informatie (n = 10)
Te hoge belasting (veel afspraken met artsen en therapeuten, adhd dus al veel bewegen) (n = 3)
Verenigingskenmerk (geen G-team, past niet bij het kind, geen geschikte leiding) (n = 4)
Sociale omgeving (n = 10)
Te hoge belasting (veel afspraken met artsen en therapeuten, adhd dus al veel bewegen) (n = 3)
Verenigingskenmerk (geen G-team, past niet bij het kind, geen geschikte leiding) (n = 4)
Praktisch (n = 4)
Kosten en afstand (n = 3)
Tijdstip (n = 1)

Tabel 14: Vraag 3 - Helpen kennismakingsprojecten zoals Special Heroes om de stap naar de vereniging te maken? M.a.w. zijn dat soort kennismakingen drempelverlagend? Of zou er meer moeten gebeuren??

Effect interventies (n = 11)
Bekendheid geven (n = 1)
Kennismaken met allerlei sporten (n = 3)
Stimulerend effect (n = 7)
Belemmeringen (n = 11)
Stap naar de vereniging is groot (n = 2)
Verenigingskenmerk (staat niet open voor deze doelgroep, geen vriendjes of vriendinnetjes bij de club, niet juiste tijdstip, begeleiding niet deskundig genoeg) (n = 5)
Afstand te groot (n = 4)
Praktische tips (n = 3)
Meer onder schooltijd (n = 1)
Verenigingen stimuleren om actief te worden voor deze doelgroep (n = 1)
Financiële ondersteuning (n = 1)

Bijlage X

Tabel 15: Beinvloedbare factoren gericht op sportparticipatie voor kinderen met een beperking (gebaseerd op participatie model van King et al., 2003)

Omgevingsfactoren	*Een ondersteunende fysieke en institutionele omgeving*
	• Communicatieplan voor het informeren betrokken partijen • Verbinding van alle partijen (school-ouders-vereniging-gemeente) • Meer aandacht van sportbonden voor G-teams • Beleid binnen verenigingen meer richten op acceptatie van mensen/kinderen met een beperking waardoor deze doelgroep een volwaardige plek binnen de club krijgt
	Ondersteunende relaties voor het kind
	• Belangrijke en invloedrijke personen in de omgeving van het kind informeren en enthousiasmeren. Ouders, broertjes, zusjes, vriendjes, leerkrachten, vakleerkrachten, combinatiefunctionarissen • Stimuleren om meer **samen** te bewegen
	Ondersteunende relaties voor de ouders
	• Ontmoeting met andere ouders • Contact met begeleiders van de vereniging (goede communicatie, toegankelijkheid, voor ouders zichtbare deskundigheid) • Gemeente betrekken (voorlichting, publiciteit, consulent die zorgt voor ondersteuning bij keuze of oplossing praktische problemen zoals vervoer of contributie) • Intensiveren inbreng scholen bij de stap naar de vereniging via vakleerkrachten en combinatiefunctionarissen
Gezinsfactoren	*Afwezigheid van problemen op het gebied van financiën en tijd:*
	• Lage deelnemersbijdrage en beperkte kosten van vervoersmogelijkheden • De bestaande mogelijkheden voor financiële ondersteuning meer zichtbaar maken voor ouders
	Ondersteunend gezinsklimaat:
	• Ouders voorlichten over belang van sport en fysieke activiteit • Ouders voorlichten over hun belangrijke rol als meest invloedrijke personen, het belang van voorbeeldgedrag en stimuleren dat ouders een actieve identiteit aan nemen • Ouders voorlichten over het belang van positieve stimulering van hun kind • Voorlichting verzorgen over de sport- en bewegingsmogelijkheden en kansen voor hun kind (lokale situatie). • Ouders wijzen op de kans op overschatting van de hoeveelheid beweging van het kind
	De voorkeur van ouders voor recreatieve bezigheden:
	• Zelf actief worden, maar vooral samen met het kind actieve dingen doen • Op maat ondersteuning bieden, bv door vakleerkracht, combinatiefunctionaris of gemeente consulent
Kindfactoren	*Voorkeur voor specifieke sportactiviteiten:*
	• Aansluiten bij wensen van het kind • Aanbieden van diversiteit aan mogelijke sportactiviteiten (brede kennismaking)
	Zelfbeeld:
	• Kinderen in de lessen bewegingsonderwijs en andersoortige speel- en spel momenten veel succeservaringen laten opdoen • Omgeving (school, vereniging) motiveren de kinderen te stimuleren in het opdoen van bewegingservaring
	Belemmerende factoren in het kind zelf
	• Ondersteuning bij belemmerend gedrag (bv door inschakelen deskundigen van school of externe instanties)

- Ouders hebben weinig inzicht in de inhoud van de programma's (ze weten niet altijd wat het inhoudt en wat de kinderen bezighoudt). Informeren van de ouders is dus heel belangrijk. Omdat nieuwsbrieven niet altijd goed gelezen worden, is dat alleen als communicatie niet voldoende. Gebruik meerdere beschikbare kanalen (mail, website, persoonlijk contact).

- Verenigingen moeten ondersteund worden in hun deskundigheid: informatie over de doelgroep, maar ook informatie over het stimuleren van ouderbetrokkenheid en hoe informeer je ouders het beste? Communicatie is een belangrijke factor voor ouders om vertrouwen te krijgen in de vereniging en de begeleiders. Daarnaast is het belangrijk om van elkaar te weten welke doelen je hebt, waar je voor staat, hoe je dingen beleeft. Ouders en verenigingen zouden een soort educatief partnerschap aan moeten gaan. Daarbij is goede communicatie nodig, omdat iedereen aan hetzelfde doel werkt: voldoende en plezierig bewegen van het kind. Goede communicatie verbetert ook de ouderbetrokkenheid en zeker ook de ouderparticipatie.

- Betrek ouders in commissies, laat ze meedenken en uitvoeren, breng ouders met elkaar in contact.

- Scholen en verenigingen zouden nog meer kunnen samenwerken, waardoor verenigingen kunnen profiteren van de expertise van school wat betreft de kinderen én de relatie met ouders. Ouders geven aan dat ze het drempelverlagend vinden dat leerkrachten van school ook betrokken zijn bij de vereniging. De stap wordt voor zowel de ouders (vertrouwen in de deskundigheid van het kader) als voor het kind kleiner.

- Facilitering vanuit gemeente: stukje coördinatie, overzicht van mogelijkheden, financiële ondersteuning, geschikte accommodaties, informatie verzamelen, toernooien/ wedstrijden/ activiteiten/ demodagen/ scholing.

- Informeer ouders over de mogelijkheden en de activiteiten: zorg voor een boekje met een overzicht van de sportverenigingen die actief zijn met G-teams óf die speciale programma's aanbieden; zorg voor een aanspreekpunt waar ouders kunnen aankloppen voor advies op maat (ouders moeten weten waar ze laagdrempelig terecht kunnen voor ondersteuning op gebied van financiën, welke sport het meest geschikt is, welke mogelijkheden er zijn); zorg voor goed en deskundig kader; maak dat deze mensen zichtbaar en toegankelijk zijn voor ouders; zorg voor een activiteitenkalender (bv op de website van school en van de vereniging).

- Overtuig ouders van het belang van bewegen en van het belang van voorbeeldgedrag.

- Ouders moeten betrokken worden bij de beweegactiviteiten, zowel op school als in de vereniging (ouders ontdekken dan bv dat hun kind meer kan dan ze altijd gedacht hadden).

- Bied de ouders en kinderen de mogelijkheid om samen fysiek actief te zijn:

    - Kinderen demonstreren paar keer per jaar aan de ouders wat ze geleerd hebben
    - Organiseer een les waarin ouders en kind samen bewegen
    - Organiseer regelmatig (wekelijks of maandelijks) een doe-uur, waarin kinderen en ouders samen deelnemen aan bv een clinic of een vrij sport moment.

- Organiseer een ‘wedstrijdje’ tussen ouders en kinderen
- Organiseer sponsoracties waarbij kinderen en ouders samen fysiek actief zijn voor het goede doel

- Organisaties zouden ouders moeten aanmoedigen door voor ouders ook mogelijkheden te creëren om fysiek actief te zijn op het moment dat ze hun ouderlijke rol uitoefenen – scholen of sportclubs organiseren sportevenementen of activiteiten voor ouders samen met of tegelijkertijd met sportevenementen voor de kinderen, ouders kunnen fysiek actief zijn op hetzelfde moment als hun kinderen spelen/actief zijn (Hamilton & White, 2012)

- Omdat de fysieke activiteit van ouders helpt bij de ontwikkeling van een gezonde leefstijl van de overige familieleden, moeten ook zij betrokken worden bij de ontwikkeling van interventies. Er moet voor hen ook een rol zijn tijdens de interventie!!!

- Ouders van kinderen die motorisch en / of gedragsmatig nog niet toe zijn aan deelnemen in een sportvereniging, zouden in samenwerking met de vakleerkracht van school in staat moeten worden gesteld om thuis een motorisch programma aan te bieden. Hiermee kan bereikt worden dat het kind motorisch vooruit gaat, en het fysiek activiteitenniveau wordt verhoogd (Folsom, 1984). Misschien dat het kind dan later alsnog kan aansluiten.

Welkom bij deze vragenlijst over sporten door kinderen met een verstandelij...

We willen graag weten in welke mate ouders betrokken zijn bij het sporten van hun kind en hoe verenigingen op de vraag van ouders kunnen inspelen. Wat hebben ouders nodig om hun kind met een verstandelijke beperking aan het sporten te krijgen?

We willen u alvast bedanken voor uw medewerking en u er op wijzen dat dit niet dezelfde vragenlijst is, die u eventueel enige tijd geleden voor Special Heroes heeft ingevuld over sportdeelname. Deze vragenlijst gaat over de rol van ouders en verenigingen en uw antwoorden gebruiken we om het contact tussen ouders en verenigingen te verbeteren.

We willen het belang benadrukken om de vragenlijst volledig in te vullen. Onvolledige vragenlijsten geven ons beperkte informatie en vertekenen de resultaten. We willen ook graag de mening horen van ouders met verschillende achtergronden. Om die reden vragen we ook welke etnische achtergrond u heeft.

De vragenlijst zal beginnen met een aantal algemene vragen. Het spreekt vanzelf dat al de verzamelde gegevens behandeld worden volgens de geldende regels inzake privacy en voor geen andere doeleinden worden gebruikt dan in het kader van dit onderzoek.

Over het invullen van de vragen:

- Bij de meeste vragen bent u verplicht een antwoord in te vullen.
- Bij veel vragen kunt u antwoord geven door een bolletje aan te vinken.
- Af en toe kunt u ook een toelichting typen in het daarvoor bestemde vakje.
- Soms kunt u uw keuze maken uit een lijst, zie voorbeeld:

Demografische gegevens

*1. Wat is de leeftijd van uw kind?

◯ 5 ◯ 6 ◯ 7 ◯ 8 ◯ 9 ◯ 10 ◯ 11 ◯ 12 ◯ 13 ◯ 14 ◯ 15 ◯ 16 ◯ 17

*2. Op welke school zit uw kind?
(maak hieronder uw keuze)

[ ]

*3. Wat is het geslacht van uw kind?

◯ Jongen ◯ Meisje

*4. Wat is de woonsituatie van uw kind?
(maak hieronder uw keuze)

◯ Thuis
◯ Pleegouders
◯ Gezinsvervangend tehuis
◯ Woonvorm (begeleid wonen)
◯ Instelling
◯ Anders

*5. In welk land bent u geboren?

	Nederland	Marokko	Turkije	Suriname	Nederlandse Antillen	Ander land
Vader:	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Moeder:	◯	◯	◯	◯	◯	◯

Sportdeelname

***6. Is uw kind lid van één of meer sportverenigingen?**

- ◯ Ja
- ◯ Nee

Sportdeelname geen lid

***7. Is uw kind in het verleden lid geweest van een sportvereniging?**

- ◯ Ja
- ◯ Nee

Sport in het verleden

*8. Mijn kind deed aan:

- [ ] Basketbal
- [ ] Handbal
- [ ] Hockey
- [ ] Korfbal
- [ ] Voetbal
- [ ] Volleybal
- [ ] Andere teamsporten
- [ ] Andere sport
- [ ] Dansen
- [ ] Fietsen
- [ ] Fitness, aerobics
- [ ] Gymnastiek, turnen
- [ ] Hardlopen, atletiek
- [ ] Paardrijden
- [ ] Schaatsen
- [ ] Wandelen
- [ ] Zwemmen
- [ ] Badminton
- [ ] Tafeltennis
- [ ] Tennis
- [ ] Judo
- [ ] Andere vecht- en verdedigingssport

Andere vrije tijd

***9. Heeft uw kind andere vrije tijd activiteiten in plaats van sporten? (bijvoorbeeld scouting, kunst, muziek)**

- ◯ Nee
- ◯ Ja, namelijk

Sportdeelname lid

*10. Mijn kind is

- [ ] Lid van reguliere vereniging met aandacht voor mensen met een beperking
- [ ] Lid van reguliere vereniging zonder speciale aandacht voor mensen met een beperking
- [ ] Lid van vereniging met aparte groepen voor mensen met een beperking
- [ ] Lid van vereniging speciaal voor mensen met een beperking
- [ ] Lid van een schoolsportclub/activiteit

*11. Hoe lang is uw kind lid van 1 of meer sportverenigingen?

- ◯ Korter dan 3 maanden
- ◯ 3 tot 6 maanden
- ◯ 6 tot 12 maanden
- ◯ Langer dan 1 jaar

*12. Hoe vaak gaat uw kind naar de sportvereniging?

- ◯ Elke week 1 of meerdere keren
- ◯ 1 tot 3x per maand
- ◯ Minder dan 1x per maand

*13. Welke sport beoefent uw kind?

- [ ] Basketbal
- [ ] Handbal
- [ ] Hockey
- [ ] Korfbal
- [ ] Voetbal
- [ ] Volleybal
- [ ] Andere teamsporten
- [ ] Dansen
- [ ] Fietsen
- [ ] Fitness, aerobics
- [ ] Gymnastiek, turnen
- [ ] Hardlopen, atletiek
- [ ] Paardrijden
- [ ] Schaatsen
- [ ] Wandelen
- [ ] Zwemmen
- [ ] Badminton
- [ ] Tafeltennis
- [ ] Tennis
- [ ] Judo
- [ ] Andere vecht- en verdedigingssport
- [ ] Andere sport

Ouderparticipatie

***14. Ik merk dat de vereniging het belangrijk vindt om mij te betrekken bij het sporten van mijn kind**

Helemaal oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Helemaal eens
◯	◯	◯	◯	◯

***15. Ik geef de vereniging advies over de benadering / de aanpak van mijn kind**

Nooit	Heel af en toe	Soms	Vaak	Heel vaak
◯	◯	◯	◯	◯

***16. Ik geef de vereniging advies over de dingen die mijn kind leuk vindt met betrekking tot de beoefende sport**

Nooit	Heel af en toe	Soms	Vaak	Heel vaak
◯	◯	◯	◯	◯

***17. Ik breng mijn kind altijd zelf naar de sportvereniging**

Nooit	Heel af en toe	Soms	Vaak	Heel vaak
◯	◯	◯	◯	◯

***18. Tijdens de training van mijn kind sport ik zelf mee**

Nooit	Heel af en toe	Soms	Vaak	Heel vaak
◯	◯	◯	◯	◯

***19. Tijdens de training van mijn kind help ik mee**

Nooit	Heel af en toe	Soms	Vaak	Heel vaak
◯	◯	◯	◯	◯

***20. Levert u wel eens op een andere manier een bijdrage aan de vereniging?**

- ☐ Nee
- ☐ Ja, door deel te nemen aan een werkgroep die het sporten van mijn kind mee organiseert
- ☐ Ja, door actief te zijn in het bestuur van de vereniging
- ☐ Ja, door wel eens klusjes te doen (zoals schoonmaken, opruimen, clubblaadje maken of rondbrengen)
- ☐ Ja, door wel eens mee te helpen bij het organiseren van activiteiten van de vereniging
- ☐ Anders, namelijk

***21. Bent u zelf lid van een sportvereniging?**

- ◯ Ja
- ◯ Niet meer
- ◯ Nooit geweest

Sportverenigingen: wat bieden ze?

***22. Bij de onderstaande vragen willen we graag weten wat de vereniging op dit moment al voor u doet.**
Geef bij elke vraag aan of de vereniging het wel of niet aanbiedt. Als uw kind lid is van meerdere verenigingen kiest u 1 vereniging uit. In het opmerkingenvak kunt u eventuele toevoegingen plaatsen.

	Ja	Nee	Weet niet
Informatie verstrekken (nieuwsbrief, clubblaadje)	◯	◯	◯
Begeleiding bij de juiste keuze voor een sport	◯	◯	◯
Gesprek met de trainer bij aanmelding (intake)	◯	◯	◯
Introductie / kennismakingslessen op de vereniging	◯	◯	◯
Introductie via school	◯	◯	◯
Regelmatig persoonlijk contact met trainer	◯	◯	◯
Vragen aan u over de aanpak van uw kind	◯	◯	◯
Begeleiding vanuit school	◯	◯	◯
Vast aanspreekpunt binnen de vereniging	◯	◯	◯
Vragen wat u leuk zou vinden om voor de sportvereniging te doen	◯	◯	◯
Ondersteuning geven (financieel, vervoer, etc)	◯	◯	◯
Actieve benadering vanuit de vereniging	◯	◯	◯
De mogelijkheid om mee te helpen in de vereniging	◯	◯	◯
Iedere ouder is verplicht iets te doen binnen de vereniging	◯	◯	◯
De mogelijkheid om mee te sporten met het kind	◯	◯	◯
De mogelijkheid om op hetzelfde moment als het kind zelf te sporten	◯	◯	◯
Zorgen voor goed kader (goede begeleiding) bij de vereniging	◯	◯	◯
Ouders mee laten denken over activiteiten	◯	◯	◯
Ouders mee laten denken over inhoud van de sport	◯	◯	◯
Ouders mee laten denken over beleid van de	◯	◯	◯

vereniging

Wat doet de vereniging nog meer?

Ouderbetrokkenheid

***23. Bij de onderstaande vragen zijn we op zoek naar de betrokkenheid van ouders bij het sporten van hun kinderen, wat vinden ouders daarbij belangrijk of juist minder belangrijk?**
(ook als uw kind NIET sport, om wat voor reden dan ook, willen we u vragen om TOCH te antwoorden).

	Helemaal oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Helemaal eens
Ik voel me betrokken bij het sporten van mijn kind	◯	◯	◯	◯	◯
Ik vind het belangrijk dat mijn kind aan sport doet (bij vereniging)	◯	◯	◯	◯	◯
Als ik mijn kind wil laten sporten weet ik bij welke vereniging ik terecht kan	◯	◯	◯	◯	◯
Ik weet welke sporten geschikt zijn voor mijn kind	◯	◯	◯	◯	◯
Ik ben op de hoogte van subsidie regelingen voor het sporten van mijn kind	◯	◯	◯	◯	◯
Ik weet waar ik de informatie kan krijgen die ik nodig heb voor het sporten van mijn kind	◯	◯	◯	◯	◯
Ik moedig mijn kind aan om te gaan sporten	◯	◯	◯	◯	◯
Ik vind het belangrijk dat mijn kind voldoende beweegt (bv fietsen, buitenspelen, wandelen)	◯	◯	◯	◯	◯

***24. In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken?**

	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien wel, misschien niet	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
Ik ben van plan om mijn kind te stimuleren om lid te worden van een sportvereniging	◯	◯	◯	◯	◯
Ik ben van plan om met samen met mijn kind te gaan sporten	◯	◯	◯	◯	◯

*25. In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken?

	Niet van toepassing	Nooit	Heel af en toe	Soms	Vaak	Heel vaak
Ik doe samen met mijn kind actieve dingen (niet in clubverband)	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Mijn kind gaat mee kijken naar de sportactiviteiten van mijn andere kinderen	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Mijn kind gaat mee kijken als ik zelf ga sporten	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Op het moment dat mijn kind sport, ga ik zelf ook sporten	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Als mijn kind moet trainen blijf ik kijken	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Ik word door de sportvereniging geïnformeerd over hoe het met mijn kind gaat	◯	◯	◯	◯	◯	◯

*26. Bent u bekend met Special Heroes?

◯ Ja

◯ Wel ooit van gehoord, maar ik weet niet wat het inhoudt

◯ Nee

*27. Op welke manier wordt u door de sportvereniging geïnformeerd? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Niet van toepassing

☐ Persoonlijk

☐ Telefonisch

☐ Via e-mail

☐ Via een ouderavond

☐ Via een nieuwsbrief

☐ Via de website

☐ Via het kind

☐ Ik word niet geïnformeerd

*28. Hoe tevreden bent u over die communicatie?

◯ Niet van toepassing

◯ Ontevreden

◯ Beetje ontevreden

◯ Neutraal

◯ Beetje tevreden

◯ Tevreden

***29. Ik vind het leuk om te gaan kijken als mijn kind aan het sporten is**

- ◯ Niet van toepassing
- ◯ Helemaal oneens
- ◯ Oneens
- ◯ Niet eens, niet oneens
- ◯ Eens
- ◯ Helemaal eens

Sportverenigingen: wat zouden ze moeten bieden?

***30. De onderstaande vragen gaan over de ideale vereniging. Wat zou een vereniging in uw ogen moeten doen om de sportdeelname van kinderen met een beperking te verhogen? Geef bij elke vraag aan hoe belangrijk of onbelangrijk u het vindt.**

	heel onbelangrijk	onbelangrijk	neutraal	belangrijk	heel belangrijk
Informatie verstrekken (nieuwsbrief, clubblaadje)	◯	◯	◯	◯	◯
Begeleiding bij de juiste keuze voor een sport	◯	◯	◯	◯	◯
Gesprek met de trainer bij aanmelding (intake)	◯	◯	◯	◯	◯
Introductie / kennismakingslessen op de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯
Introductie via school	◯	◯	◯	◯	◯
Regelmatig persoonlijk contact met trainer	◯	◯	◯	◯	◯
Vragen aan u over de aanpak van uw kind	◯	◯	◯	◯	◯
Begeleiding vanuit school	◯	◯	◯	◯	◯
Vast aanspreekpunt binnen de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯
Vragen wat u leuk zou vinden om voor de sportvereniging te doen?	◯	◯	◯	◯	◯
Ondersteuning geven financieel, vervoer, etc	◯	◯	◯	◯	◯
Actieve benadering vanuit de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯
De mogelijkheid om mee te helpen in de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯
Iedere ouder is verplicht iets te doen binnen de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯
De mogelijkheid om mee te sporten met het kind	◯	◯	◯	◯	◯
De mogelijkheid om op hetzelfde moment zelf te sporten	◯	◯	◯	◯	◯
Zorgen voor goed kader (goede begeleiding) bij de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯
Ouders mee laten denken over activiteiten	◯	◯	◯	◯	◯
Ouders mee laten denken over inhoud van de sport	◯	◯	◯	◯	◯
Ouders mee laten denken over beleid van de vereniging	◯	◯	◯	◯	◯

Wat zou een vereniging volgens u nog meer moeten doen om het sporten van uw kind mogelijk en aangenaam te maken?

Tot slot

***31. Bent u bereid eventueel mee te werken aan een interview als vervolg op dit onderzoek?**

- ◯ Ja
- ◯ Nee

***32. Wilt u een verslag van dit onderzoek ontvangen?**

- ◯ Ja
- ◯ Nee

33. Indien u op een van of op beide bovenstaande vragen JA hebt geantwoord, vult u dan hieronder uw emailadres in:

Bedankt!

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor uw medewerking!

Als u nog iets wilt wijzigen, dan kunt u dat doen met de knop 'Vorige'.
Als u klaar bent, kiest u voor de knop 'Gereed'. U kunt dan niet meer terug naar de vragen.